



**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Venusinæ, postea Æsinatis, ac demùm
Parmensis Ecclesiæ Vicarii Generalis, &c. Formularium
legale practicum Fori Ecclesiastici**

in quo formulæ expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ... ;
cum appendice plurium constitutionum apostolicarum

Formularii Legalis Practici Fori Ecclesiastici Supplementum - In Quo Non
Solum Omnes Feré Formulæ, quæ in præcedentibus tribus Libris
continentur, novis quamplurimis adnotationibus Legalibus Practicis, ac
Sacrarum Congregationum Responsis roborantur; verùm etiam nonnullæ
aliæ, quæ ad Operis ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1732

Formularium Legale Practicum Fori Ecclesiastici Supplementum Ad
Primum Tomum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62442)



FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM FORI ECCLESIASTICI SUPPLEMENTUM

A D

PRIMUM TOMUM.

Tit. I. form. I. pag. 10.



Umer. 52. Ad ibi firmata, quod Episcopus non valet delegare facultatem benedicendi Paramenta Sacra, adde, *Gavant. in Rubr. missal.*

part. I. tit. 2. de prepar. Sacerd. celebr. lit. L. ubi hæc habet, E addunt D. D. benedictionem hanc esse Ordinis Episcopalis, non jurisdictionis, quam aliis delegare non potest sine facultate Papa.
Et adde, quod ea, quæ competunt Episcopo ex privilegio speciali, ratione Officii, seu Dignitatis suæ, potest alteri delegare, cum enim facultas sit annexa Officio, transit in jurisdictionem ordinariam, *Pirhing. in jus can. lib. I. tit. 29. num. 54.*

Num. 53. Dixi ibi de constitutione Vicarii Generalis ab Episcopo facienda: quid hic dicendum, si Episcopus noviter electus, & consecratus, absens, & non impeditus, nullum constitueret Vicarium: an, inquam, in tali casu hoc munus ab-

Monacelli, Formul. Suppl.

que aliquo facto possit exerceri ab Archidiacono Cathedralis, qui est ejus Vicarius natus? & videtur respondendum, quod sic: quia Episcopo absente, non impedito, & alium Vicarium non constituyente, Vicarii munus illi datur à jure, qui est Archidiaconus, *cap. I. & cap. ad hæc, cum gloss. de Offic. Archid. Sbroz. de Offic. Vicar. lib. I. quest. 2. num. 15. Tusch. lit. A. conclus. 428. num. 10. Leothes. for. Eccles. par. I. cap. 10. num. 2. vers. quinta est Ric. decis. 305. num. II. part. 4. Bart. in d. cap. I. de Offic. Archid. num. 3. Nicol. lucubr. can. lib. I. tit. 23. num. 1. Guaz. junior. ad defens. anim. lib. 2. defens. I. cap. 9. §. 5. num. 86. Pirhing. in jus can. lib. I. tit. 23. num. 7.* Causas tamen criminales non cognoscit, & pœnas per modum correctionis, non nisi modicas, & suspensionem, non nisi ad breve tempus, sine Episcopo non imponit, ut notant *Fagnan. in d. cap. ad hæc, num. 26. & 27. de Offic. Archid. Guaz. loc. cit. num. 84.*

Et quamvis hodie Archidiaconi, A præ-

praesertim in Italia, non exerceant jurisdictionem ipsi à jure tributam in cap. perfectis, distinct. 25. ex eo quia Episcopi illam praescripserunt; hoc tamen eis non obstat, quin possint, & valeant jurisdictionis nativæ exercitium assumere, Episcopo absente non impedito, non contradicente, nec Vicarium constituente, ut tradunt mox allegati, quibus adde Carol. Ant. de Luca, ad Ventrigl. par. 2. annot. 15. §. 1. num. 2. Nicol. in flosc. verb. Vicarius Capitularis, num. 37. & num. 57. ubi de Episcopo manente in remotis.

Eod. tit. 1. form. 2. pag. 14.

- 6 Num. 12. Vicarius Capituli tempore sedis vacantis, est eligendus Doctor publicæ Universitatis, adeo ut non sufficiat electo habere privilegium Doctoratus Comitum Palatinum, & quatenus eligeretur in casu deficientiæ aliorum Doctorum in Capitulo, non posset exercere Officium Vicariatus absque consultoris voto, ut respondit Sac. Congreg. Concilii in Gravinen. 24. Aprilis 1665. lib. Decret. 24. fol. 482. multoque minus electo suffragaretur privilegium Doctoratus Domus Sfortiæ: nam istius electio non sustinetur, ut declaravit eadem Congreg. in Clusina 21. Febr. 1685. lib. Decret. 24. d. fol. 482. in qua mandavit cassari electionem Camilli Nardi dicto privilegio suffulti.

Eod. tit. 1. form. 5. pag. 22.

- 9 Num. 6. Potest Episcopus creare, & constituere Notarios, quorum scriptura, & instrumenta facta in Diocesi, & Territorio constituentis, probant, & fidem plenam faciunt ubique locorum: secus si extra Diocesim facta legantur; nam tunc tamquam scripturæ privatorum reputantur, Passerin. de stat. hom. tom. 2. quest. 187. art. 2. num. 53. cum aliis apud Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 1. tit. 5. cap. 2. num. 9.
- 10 Num. 12. Quod Episcopus providere debeat de Notario non suspecto, sumptibus allegantis in fabricatione processus, respondit Sac. Congreg. Immun. in

Narnien. 22. Julii 1660. ut refert P. Riccius in Synop. Decret. d. Congreg. in verbo Notarius, num. 6.

Et similiter Episcopus, vel Vicarius Capitularis, si vigore delegationis debet procedere contra aliquem Judicem, uti debet Notario non suspecto, prout eadem Congreg. referipit in Firmiana 13. Septembris 1692. & refert idem Ric. loc. cit. num. 6.

Tit. 2. form. 2. pag. 43.

Num. 8. Pro licentia concessa contrahendi matrimonium Domi, neque ab Advenis, neque à Civibus aliquid est exigendum Sac. Congreg. Concilii 22. Augusti 1665.

Tit. 2. form. 3. pag. 47.

Num. 13. In erectione novæ Ecclesiæ Parochialis, quæ fit ob distantiam Ecclesiæ matricis & ob asperitatem itineris, reservandum esse honorem (ut ibi animadversum fuit) Matri Ecclesiæ, declaravit quoque Sac. Congreg. Concilii in Anglonen. 20. Decembr. 1704. in qua approbando erectionem, hanc conditionem addidit: Reservata tamen aliquarum cognitione annua Ecclesiæ Marici, in signum honoris, per traditionem candle unius libra.

Eod. tit. form. 4. pag. 51.

Num. 13. Indultum jubilationis, quod solet concedi Canonicis, & Præbendis in Cathedralibus, & collegiatis Ecclesiis post longum laudabile servitium, non solum datur ad similitudinem militum emeritorum, juxta text. in l. a muneribus, ff. de vacat. & excus. muner. Sed verius dici potest, quod concedatur ad imitationem ordinis, & Collegii Levitarum moysaycæ legis, in quo servientes à vigesimo quinto annosque ad quinquagesimum, cessabant inservire, tanquam emeriti, ut habetur ex lib. Numeri, c. 8. vers. 25. his verbis: Hæc est lex Levitarum: A viginti quinque annis, & supra ingredientur, ut ministrent in Tabernaculo foederis, cumque quinquagesimo

gesimum annum ætatis impleverint, servitium cessabunt, eruntque Ministri fratrum suorum in Tabernaculo fœderis, ut custodiant quæ sibi fuerint commendata, opera autem non facient.

Cæterum, inspecto jure Canonico, nullibi reperitur provisum, quod Canonici, & alii Beneficiati, qui tenentur residere, evadant emeriti post longum servitium, & tanquam milites veterani, lucrentur distributiones, ut advertunt Navar. conf. 12. de Cleric. non resid. & alii, quos sequitur Bonac. de hor. can. disp. 2. quest. 5. punct. 6. num. 15. & propterea hoc indultum jubilationis potius innititur titulo commiserationis, quam juridico, ut advertunt Pignatell. consult. 224. num. 19. tom. 4. Monet. de distribut. part. 2. qu. 13. num. 41. Gallen. collect. in Conc. Trid. sess. 24. cap. 12. de reform. ubi cum Monet. refert Sac. Congreg. sic declarasse: Licet statuta sint sublatæ, per quæ absentibus dantur distributiones, nihilominus Gregor. XIII. senibus, & benemeritis miseris, mandavit statutum Compostellanum tolerari, per quod debentur distributiones non servientibus, qui per quadraginta annos jam servierunt.

Hincque bene infertur, quod cessante motivo commiserationis senectutis, quod ut plurimum cadit in septuagenariis Pignatell. loc. cit. d. num. 19. si Canonicus, vel Beneficiatus, post servitium 40. annorum peteret hoc indultum, non deberet ei concedi, si esset minoris ætatis, sanus, & robustus; nam tunc major æquitas assiluit Ecclesiæ, ejusque cultui: præsertim si ob parvum numerum Canonicoꝝ, seu Beneficiatorum fraudaretur servitio, textus est in cap. penult. de cleric. non resid. in quo statuitur, quod privilegium non residendi Canonici, & Beneficiatis concessum revocetur, quando Ecclesia ministrorum defectum patitur, ut advertunt Monet. de distrib. d. part. 2. quest. 7. num. 20. & 21. Ventrigl. in prax. part. 1. annor. 19. §. 3. num. 15. Pirhing. in jus can. lib. 3. tit. 4. num. 5.

Num. 21. In causa Capuana, ibi allegata, sequentia dubia fuerunt proposita.
I. An capitulo Ecclesiæ Metropolitanae

debeatur præcedentia super Magistratum sæculare ejusdem Civitatis in omnibus functionibus Ecclesiasticis?

II. An Concionator debeat salutare prius Capitulum, vel Magistratum?

III. An absente Archiepiscopo, Magistratus debeat salutari cum titulo Illustrissimi, & Capitulum cum titulo Reverendissimi?

Sacr. Congreg. Rit. 23. Januarii 1700. respondit.

Ad I. Deberi.

Ad II. Affirmative.

Ad III. Negative in casu proposito.

Et in alia Vercellen. 11. Augusti 1691. declaravit, quod Concionator debet salutare prius Canonicos, quam Gubernatorem Civitatis.

Tu. 2. from. 5. pag. 56.

Num. 12. Adde ibi, quod Canonicus Theologus tenetur per se ipsum, vel per alium, quando adest diuturnum impedimentum, ad lectionem Sacræ Scripturæ, licet sit senio confectus, aut jubilatus à servitio Ecclesiæ, & quamvis nulla repariatur facta assignatio aliorum reddituum præter fructus, & distributiones Theologalis Præbendæ, ut respondit Sac. Congreg. Concilii in Anagnina Lectura 30. Julii 1701.

Eod. tit. 2. form. 6. pag. 58.

Num. 1. Potest Episcopus adnectere Pœnitentiariam Præbendæ plenæ cum consensu possessoris, ea lege, quod transeat ad Successores in eadem Præbenda Sac. Congreg. Concilii in Senen. Pœnitentiariæ 16. Aprilis 1695. nec non potest, & debet Episcopus eligere Canonicum Pœnitentiarium, quamquam Capitulo competat jus conferendi Canonici vacantes in quatuor mensibus, in regula reservatoria non comprehensos Fagnan. in cap. cum Ecclesia, num. 14. & 15. de elect. Sac. Congreg. Concilii in Urbina. ten. 6. Septemb. 1687.

Eod. tit. form. 7. pag. 63.

- 25 Num. 3. Licet sub regula revocatoria unionum Cancellariæ Apostolicæ veniant uniones factæ secundum juris dispositionem, vel ex aliqua particulari Constitutione, non autem eæ, quæ fiunt juxta formam præscriptam à Tridentino; adhuc difficultas versatur circa verificationem causæ necessariæ, quæ debet concurrere, nempe si fiat unio pro majori augmento Divini cultus, quod sit omnino necessarium, & non voluntarium, utpotè quia non reperiantur Clerici idonei, qui velint Ecclesiæ servire propter tenuitatem reddituum, & aliter quàm per unionem Beneficii, servitium haberi non posset:
- 26 nec, inquam, unio valida est: secus si unio fieret pro sola commodiori sustentatione Ministrorum, aut Rectoris, quia necessitas considerari debet respectu Ecclesiæ, non respectu particularium personarum, *Rota coram Pentinger. decis. 169. & decis. 200. Adden. ad Pamphyl. decis. 94. num. 17. cum seqq. advertendo, quod circa hanc Ecclesiæ necessitatem ad sustinendam unionem non creditur assertioni Ordinarii, sed debet constare ex processu, Add. ad Pamphyl. d. decis. 94. num. 23. Rota coram Ninot. decis. 39. num. 17. & 18. & coram Celso decis. 175. num. 5.*

Eod. tit. 2. form. 10. pag. 68.

- 28 Num. 9. Dixi ibi ex decreto *Sacr. Congreg. Episcop. & Reg.* quod Clerici conjugati gaudent privilegio fori in Criminalibus, nunc addo, quod, concurrentibus requisitis *cap. unic. de Cler. conjug. in 6.* ipsi gaudent dicto privilegio, etiam in causis merè civilibus, & exempti sunt à pœna damni dati, ut pluries declaravit *Sacr. Congreg. Immunit.* Teste *Ricc. in Synop. verbo Clerici Conjugati quoad privilegium fori, à num. 2. cum seqq.* non tamen gaudent privilegio *cap. Odoard. de solut. Fagnan. ibi num. 23. Sabell. in sum. divers. tract. verb. Clericus, num. 74. Pirhing. in jus can. l. 3. tit.*

23. num. 25. in fin. *Rot. decis. 207. num. 1. par. 15. recent.*

Eod. tit. 2. form. 12. pag. 71.

Num. 1. Adde ibi: Primò, quod permutatio debet fieri de Beneficiis liberis, & non de reservatis, quæ coram Ordinario permutari non possunt, *Parif. de resign. lib. 2. qu. 19. num. 4.* ex aliqua causa justa, quam Episcopus cognoscere debet *cap. quæsitum, de rer. permut. an autem hæc causa debeat respicere necessitatem, aut utilitatem Ecclesiæ, vel sufficiat expedientia, sive utilitas permutantium, quærunt DD. & sufficere utilitatem partium resolvit Ricc. decis. 37. num. 5. par. 1. & decis. 195. num. 4. par. 3. quem sequitur Tondut. quæst. benef. tom. 1. par. 2. cap. 4. §. 8. num. 29. Quamquam Garc. de Beneficiis, par. 11. cap. 4. num. 45. & 49. velit, quod ista utilitas partium debeat saltem reductivè redundare in utilitatem Ecclesiæ.*

Secundò, quod præsentatus ad Beneficiū ante institutionem, & electus ante confirmationem coram Ordinario permutare non possunt, quia non habent jus in re, sed tantum ad rem, licet quis esset præsentatus à Patrono Ecclesiastico, *Tondut. loc. cit. num. 7.*

Tertiò, quod permutatio Beneficiorum facta sine auctoritate Ordinarii nulla est, & reputatur simoniaca, saltem interpretativè *Tondut. ibid. num. 10. Garc. ubi sup. num. 56. & 57. qui num. 58. tenet, quod permutantes sine superioris decreto privandi sint Beneficiis.*

Quartò, quod si Beneficia sint in diversis Diocesis, quilibet Episcopus debet consentire, & conferre Beneficiū, quod ad suam pertinet collationem, vel saltem unus alteri committere, ut faciat collationem, & recipiat renuntiationem *Tondut. loc. cit. num. 11. Barbosa. de potest. Episcop. alleg. 69. num. 10.*

Quintò, quod permutatio Beneficii jurispatronatus laicalis sine consensu Patroni fieri non potest: imò, si habens scientiam jurispatronatus, spreto

Patrono, permutaret, Beneficium vacaret, ut volunt *Gratian. discept. 835. num. 6. & 10. Tond. ubi supra, num. 21.* nisi post permutationem factam, à die Scientiæ lapsum esset tempus à lege assignatum Patrono ad presentandum; nam tunc permutationem amplius impugnare non posset, *Tond. ibid. nu. 23.* vel Patronus requisitus recuseret sine justa causa consentire permutationi, quæ cederet in evidentem Ecclesiæ utilitatem, nam etiam tunc, eo invito, permutatio sustineretur, *Tond. ibid. num. 22.*

39 Sexto, quod permutatio debet fieri de Beneficio cum alio beneficio, non autem cum alia re spirituali, veluti de Beneficio cum decimis, vel de Beneficio cum Cappella, aut legato missarum, *Tond. loc. cit. n. 25. & 26.* neque debet esse triangularis, veluti si Titius resignet unum Beneficium in favorem Joannis, ipse Joannes resignet suum Beneficium, non in favorem Titii, sed in favorem alterius, quia esset simoniaca, *Barbos. loco alleg. num. 13.*

41 Septimo, quod pro validitate permutationis requiritur, quod permutantes post secutam permutationem vixerint spatio viginti dierum, quia regula Cancellariæ Apostolicæ de infirmis includit etiam causam permutationis, *Tond. ubi sup. num. 30. Card. de Luca de Benef. discept. 40. num. 17.*

Eod. tit. 2. form. 19. pag. 80.

42 Num. 4. Resignatio Beneficii simplicis facienda coram alio legitimo Receptore, & Collatore per Procuratorem, fieri poterit modo sequenti.

„ N. impulsu devotionis ductus ingrediendi Religionem N. (vel quia „ provius de....) optans, & cupiens „ Beneficium simplex, quod possidet „ sub Tit. S. N. in Ecclesia N. Diocesis N. erectum, & spectan. ad collationem N. resignare, idè in manibus prædicti N. collatoris per D. N. „ Procuratorem suum ad hoc ab eo specialiter constitutum, prout de suæ „ procuratoris mandato legitime per „ Instrumentum rogat. manu N. No-

Monacelli, Formul. Suppl.

„ tarii publici sub die.... fidem fecit ex „ prædicta causa, spontè, purè, & liberè, ac simpliciter resignavit, & resignat; ipseque N. collator coram me „ &c. resignationem hujusmodi sicut „ præmittitur, in manibus ejus factam „ admisit, & acceptavit, præstito per „ eundem N. nomine, quo supra, procuratorio juramento ad Sancta Dei „ Evangelia corporaliter tacta, quod „ in dicta resignatione non interven- „ rit dolus, neque fraus, aut alia quæ „ vis illicita pactio, nec tacita, neque „ expressa, & ita &c.

Num. 8. Præter casum ibi relatum circa occultum crimen simoniæ, quæ- 43 ri etiam solet, an Beneficiarius, qui delictum occultum patravit, propter quod in foro externo esset Beneficio privandus, valeat tuta conscientia illud retinere, vel potius illud resignare teneatur? *Quarant. in summ. Bullar. verb. Beneficior. resignatio ad Bullam Pii 4. in addit. pag. mihi 104.* tenet, quod non compellatur in foro interno resignare, cum nemo debeat poenam exequi contra se ipsum.

Verum suam opinionem limitat tripliciter. Primo, nisi initium sit vitiosum, puta per ingressum simoniacum, aut aliam illicitam intrusionem. Secundo 45 nisi à jure addatur, ut etiam in foro conscientie non possit illud retinere, ut habet Concilium Tridentinum, loquens de fructibus Beneficii residentialis pro rata temporis absentie. Tertiò, nisi ab ipso 46 jure declaratur inhabilis ad illud obtinendum, ut habetur *In eod. Conc. sess. 25. cap. 4. de reform.* Quartam fallentiam addit *Garc. de Benef. part. 11. cap. 10. num. 18. & seqq.* nempe nisi à jure addatur, quod qui committit tale crimen, ipso jure Beneficio 47 privetur.

Ad gravitatem autem labis simoniacæ relevandum, adduco hic notabilem constitutionem *Eugenii IV. impressam in Bullario, tom. 1. pag. 272. in ordine la 7. sequentis tenoris.*

„ Eugenius Episcopus &c. cum de „ testabile scelus simoniacæ pravitatis, tam Divinarum scripturarum, „ quàm sacrorum Canonum auctoritas „ abhorreat, & damnet. Nos considerantes, quod plures poenarum gravi- „ tas,

tas, quàm Dei timor avertete solet à
voluptate peccandi, ac summis defi-
deiis affectantes, ut hoc peccatum
virium, non ex usu solum, sed etiam
ex mentibus hominum, saltem pro-
pter poenarum metum penitus evella-
tur.

§. I. Prædecessorum Romanorum
Pontificum vestigiis inhærendo, ac
etiam omnes, & singulas excommu-
nicationis, suspensionis, & interdi-
cti sententias, censuras, atque poe-
nas dudum à Pontificibus prædictis,
& pro talibus reputatis contra Simo-
niacos quomodolibet latas, & quas
illos cujuscunque Status, gradus, Or-
dinis, conditionis, vel præminentie
fuerint, etiam si Cardinalatus, Pa-
triarchali, Episcopali, Regali, Re-
ginali, vel alia quavis Ecclesiastica,
seu mundana Dignitate præfulgeant,
& eorum quemlibet, tam manife-
stum, quàm occultum, ipsas incur-
rere volumus, confirmantes, & in-
novantes, auctoritate Apostolica de-
claramus, quòd omnes illi, qui si-
moniacè ordinati fuerint, à suorum
sint Ordinibus suspensi, per electio-
nes verò, postulationes, confirma-
tiones, seu qualvis alias dispositio-
nes, quas Simoniacæ labe fieri conti-
gerit, & quæ viribus omninò ca-
reant, in Ecclesiis, Monasteriis,
Dignitatibus, personalibus Officiis,
Ecclesiasticis quibusvis Beneficiis,
aut aliquo eorum, cuicumque jus nul-
latenus acquiratur, nec inde faciat
aliquis fructus suos, sed ad omnium
illorum, quæ perceperit, restitu-
tionem, sub animæ suæ periculo sit
strictus. Statuentes præterea, quòd
universi, & singuli, etiam præmis-
sa dignitate præditi, qui quomodo-
libet dando, vel recipiendo simoniam
comiserint, aut quòd illa fiat media-
tores extiterint, seu procuraverint,
sententiam excommunicationis incur-
rant, à qua nisi à Romano Pontifice
pro tempore existenti non possint absol-
vi, præterquam in mortis articulo
constituti.

§. II. Et ut hujusmodi labis conta-
gium frequentius reprimatur, om-

nibus, & singulis Ecclesiasticis, sæcu-
laribusque personis cujuscunque Di-
gnitatis, status, gradus, Ordinis, seu
conditionis fuerint, in virtute Sanctæ
Obedientiæ districtè injungimus, & eos
omnes, quos simoniam commisisse,
vel procurasse, aut in ea mediatores esse
sciverint, Pontifici prædicto, vel ejus
Camerario, aut cui idem Pontifex du-
xerit committendum, per se, vel per
alios revelare quàm citius non omit-
tant, quòd si non fecerint, absolvi
non debeant, donec prædicta revelent.
Nulli ergo &c. Datum Romæ apud S.
Grisogonum anno 1474. Pontificatus
nostri anno quarto.

Ex hac Bulla non solum roboratur
sententia *Quaranta mox supra allegata* 49
circa obligationem restituendi fructus
perceptos Beneficii, labe simoniaca ob-
tenti, quamvis occulta; sed sit quoque
evidens, quòd in hoc simoniæ delicto
secretum naturale non obligat, & illud 50
sciens sub tali sigillo, non solum Judi-
ce interrogante, imò & spontè revela-
re tenetur, quia pertinet ad corruptio-
nem Ecclesiasticorum Spiritualem, &
vergit in damnum boni publici, & Be-
neficiati, & contra hoc delictum quis
obligari non poterit per secreti commis-
sum, quia frangeret fidem, quam debet
Pontifici, ut docet *D. Thom. 2. 2. quest.*
70. art. 1. ad 2.

Tit. 3. form. I. pag. 9c.

Num. 1. Signa veræ vocationis illo-
rum, qui ad Ordines promoveri cupiunt, 51
sunt

Honestas vitæ, morum probitas.

Doctrinæ ornatus.

Desiderium serviendi Deo.

Decentia habitus.

Delectatio functionum Ecclesiæ.

Si non se ingerant malis artibus, & via
indirecta, ut ingrediantur in Eccle-
siam.

Qui enim requisita *Concilii Trident.* 52
cap. 4. 5. 6. & 16. sess. 25. de reform. non
habent, non sunt ad Ordines admit-
tendi, ut plenius mandavit Episcopis
Sacr. Congreg. Immun. scilicet in *Pede-*
mon-

montana 27. Febr. 1658. & in Anglonen.
15. Julii 1664. teste Riccio in Synop. verb.
Ordo num. 2.

Tit. 4. form. 2. pag. 105.

53 Num. 11. In comprobationem regulæ ibi firmatæ, nempe quod dimissoria denegandæ non sunt archæis, adde Declarationem Sac. Congreg. Concilii in Tudertina die 18. Novembr. 1702. in qua Isidorus Caurilli præsentatus ad Beneficium Jurispatronatus, cum literas dimissorias à suo Tudertino Ordinario obtinere non potuisset, habito recurſu, obtinuit reſcriptum: *Eminentissimo Vicario, præviſis exercitiis pro ordinatione.*

54 Verum regula limitationem reciperet, quando Clericus archæatus, obnoxius eſſet aliquo canonico impedimento; tunc enim Ordinarius jure denegaret dimissorias, ut eadem Sac. Congreg. aliàs reſpondit in *Novariensis. 1. Octobris 1661.* in qua Clerico de homicidio inquisito, & qui indicia per torturam diluerat (durante tamen communi diffamatione apud populum illum pro homicida reputantem) recurrente à denegatione dimissorialium, Episcopum denegantem laudavit lib. *Decret. 22. fol. 166.* quia attenda dicta diffamatione, dictus Clericus erat tanquam irregularis reputandus, & in alias *Nulius 10. Maji 1692.*

Eod. Tit. 4. form. 16. pag. 119.

57 Num. 2. Supple ibi, quod examinatores Synodales in examine concurrentium non possunt allegari suspecti, nisi causa legitima probata Sac. Congreg. Concilii in *Lucerina concursus 26. Novembris 1661. lib. 22. Decr. fol. 724.* neque opponi contra eos valet, quod non sint Magistri in Theologia neque Doctores, neque licentiat: quia, quoties fuerint in Synodo electi, & approbati, concursus coram eis factus est validus

58 non obstante quod non habeant oppositas qualitates eadem Sac. Congregat. apud *Fagnan. in cap. inter cetera, num. 54. de reſcript. & apud Nicol. lucub. canon. lib.*

3. tit. 5. num. 25. vers. item valeat. Quoties autem vota examinatorum sint paria Episcopus suo voto potest accedere ad examinatum, qui medietatem vocum reportavit, eadem Sac. Congreg. in *Marianen. 9. Septembris 1669.*

Eod. tit. 4. form. 17. pag. 120.

Num. 1. Confraternitates aggregatæ Archiconfraternitatibus Urbis, præcedente licentia testimoniali Ordinarii ad formam constitutionis Clementis VIII. subsunt Ordinatio, eidemque tenentur rationem administrationis reddere Sac. Congr. Concilii in *Potentina Aggregationis 29. Maji 1683. lib. 35. Decr. fol. 148.* & 149. Confraternitates autem Rosarii, licet plures in eodem loco erigi non possint, juxta prædictam Clem. VIII. constitutionem, adhuc tamen si reperiantur erectæ ab antiquo, & longo tempore, sunt tolerandæ, quando timeantur scandala, ultimam supprimendo: secunda tamen non frueretur indulgentiis, sed pro his eſſet recurrendum ad Papam, ut respondit eadem Sac. Congreg. in *Valentina Societatis Rosarii 2. Augusti 1687.*

Tit. 5. form. 2. pag. 127.

Num. 7. cum decreto ibi allegato, nempe, quod Cappella, seu Oratorium suum in Claustro Atrii Palatii gaudeat privilegio publicæ Ecclesiæ, quando accessus patet omnibus, & non habet januam immediatè ad Palatium, concordat alia reſolutio Sac. Congr. Concilii emanat. in *Compsana 31. Maji 1704. confirmata 8. Augusti 1705.*

Num. 14. Papa præsumitur se conformare velle dispositioni juris communis, ut ibi dixi, quia ei convenit sententia *Cassiodori lib. 10. cap. 16.* quam refert *Pithæus in cod. de leg. & contr. leg. 4. quæ ait: Nam cum Deo præstante possumus omnia, sola nobis licere credimus laudanda.*

Num. 25. Licet verum sit, quod Episcopus in visitatione exigere non valeat vesturas equorum: debentur tamen ipsi, & sociis ejus victualia, tam

A 4 pro

pro se ipsis, quàm etiam pro illorum equis, ut de communi tradunt *Genuen. in prax. cap. 21. num. 12. Ventrigl. in prax. part. 2. annot. 24. §. 2. num. 4. Fagnan. in cap. procuraciones, num. 16. de cens.*

Eod. tit. 5. form. 3. pag. 140.

66 Num. 6. An autem in Synodo Provinciali sit invitandus Episcopus exemptus, qui est in Provincia, & an hic teneatur accedere. Respondendum videtur cum distinctione, juxta diversitatem loci, & casuum. Si enim Episcopus exemptus est in Provincia Romana, in qua nullus datur Metropolitanus, idest intra centum miliaria ab Urbe, tunc non teneretur accedere, quamvis Metropolitanus invitans sit suæ Cathedralis vicinior, *Card. de Luca de procem. discept. 1. num. 5. 6. §. 9. Sac. Congreg. Concilii in Nullius Provincia Senen. 17. Julii 1700.* in qua resolutum fuit, Vicarium Orbitelli Nullius existens intra Provinciam Romanam, non teneri accedere ad Concilium Provinciale Senen.

68 Si autem Episcopus exemptus sit in alia Provincia, & adhuc nec ipse, nec antecessor Metropolitanus ad formam *Concilii Trident. capit. 2. sess. 24. de reformat.* elegit, si nolit Metropolitanus invitantem eligere, pariter interesse non cogitur; quia prima electio est in sua facultate, ut colligitur ex verbis Concilii ibi: *Item Episcopi, qui nulli Archiepiscopo subiciuntur, aliquem vicinum Metropolitanum semel eligant, in cujus Synodo Provinciali cum aliis interesse debeant.*

69 Si verò Metropolitanus invitantem Episcopus antecessor elegit, successor Episcopus invitatus, & vocatus, teneretur intervenire, quia electio semel facta successores ligat, nec revocari, aut variari potest, *Genuen. in prax. cap. mihi 87. num. 2. Barb. in d. cap. 2. Concilii n. 16. S. Cong. Concilii in Beneventana 8. Maji 1684.* in qua cum quæsitum esset, an Episcopus Triventinus Provinciae Beneventanæ, cujus antecessores Archiepiscopum Lancianensem elegerant (qui nullum habet suffraganeum) teneretur intervenire Concilio Provinciali Bene-

ventano, responsum fuit, *Negative*. Alii autem Prælati loci exempti intra fines Diocesis tenentur Synodo intervenire Diocesanæ, sicuti alii Rectores Nullius, qui ab Episcopo, qui est vicinior, visitari possunt vigore *cap. 9. sess. 24. Nicol. in flosc. verb. Synodus, n. 3.*

70 Num. 15. Adverte ibi, quòd electio Examinatorum Synodaliū faciendā est in Synodo formali solemniter convocata, non autem in Congregatione Cleri, quamquam denominaretur Congregatio Synodalis: Prout declaravit *Sacr. Congreg. Conc. in Concord. 8. Maji 1684.* in qua cum ferè per sæculum Judices, & Examinatores Synodales electi fuissent in Congregatione, quæ singulo anno convocabatur cum interventu capituli, & omnium Parochorum sub denominatione Synodali, attento communi errore, & bona fide, concursus, de cujus validitate dubitabatur, sustinendum putavit, addito, *Et ad mentem*: & mens fuit, quòd injungeretur Episcopo, ut cogeret in futurum Synodum solemniter, & deputaret Examinatores Synodales.

72 Num. 21. Ibi dicta de duratione Officii Examinatorum, intellige, quòd illud possint exercere usque ad novam Synodum, licet singulo anno non convocetur, si post annum ex electis in Synodo supersint saltem sex, ut in casu ibidem relato. Nam si transacto anno supersint tantum ex eis quatuor, aut quinque & coram tribus, vel pluribus ex ipsis haberetur concursus, nullus esset: quia in hoc casu illi quatuor, seu quinque supersint Officium validè exercere non valent: sed celebranda est nova Synodus, vel debet obtrineri facultas à Sacra Congregatione, ut Episcopus illis uti possit, vel alios in locum demortuorum subrogare *Nicol. lucubr. can. l. 3. tit. 5. n. 14. verb. Item nullum, Ventrigl. in prax. part. 2. annot. 5. §. 1. num. 43.*

73 Num. 26. Quia statuta, & ordinationes Synodales (de quibus ibi fit mentio) non solum obligant ad poenam temporalem, sed etiam ad culpam, quando ex gravitate materiæ, aut ex forma verborum appareret talem existere intentionem conditoris. Sanum consilium erit, si Episcopus in illis suam intentionem

ex-

explicet, & declarer, scilicet velle, vel nolle obligare ad utramque: præsertim ubi res non sit gravis, nec nimis urgens; ita enim faciente evitabuntur peccata, & offensæ Dei, ut monet *Pac. Jord. tom. 2. lib. 8. tit. 2. num. 1.*

Eod. tit. 5. form. 7. pag. 152.

74 *Num. 8.* Quod licentia laborandi diebus festis de præcepto sit danda ab Episcopo in scriptis, ut ostendi possit iudicibus laicis, prætendentibus inobservantiam diei festi, declaravit quoque *Sacr. Congreg. Immunit. in Castrensi. 2. Maji 1629.* quam refert *Ricc. in Synop. in verb. festi dies.* Prohibere autem potest Episcopus dictis diebus, ne fiant larvæ, nec ducantur publicæ choreæ, *Sacr. Congreg. Concil. in Cesenaten. 26. Februar. 1695.* in qua approbatur fuit decretum Synodi, quo ista prohibebantur.

76 *Num. 22.* Quamvis Episcopus adhibito consilio Capituli præfigat, & dirigat, ac transferat Processiones, non tamen potest pervertere, & immutare ritum Processionum præscriptum à Cæremoniali, & Rituali Romano, neque de consensu Capituli, *Sacr. Rit. Congreg. in Cajetana 26. Januarii 1658.*

77 *Num. 29.* Regulares non debent accedere ad Processiones publicas cum cruce, & numero duorum tantum Religiosorum, *Sacr. Congreg. Concilii in Aquen. 9. Junii 1708.* in responsione ad *Secundum*, neque eorum Laici deferentes Crucem in Processionibus, vel candelabra, debent uti Alba, seu Dalmatica, seu Pluviali, ut respondit *Sacr. Congreg. Rit. in Casenat. ad 6.* & quod talis usus non sit permittendus, declaraverat 29. *Maji 1659.*

79 *Num. 31.* PP. Dominicani possunt prohibere aliis Regularibus, ne in die Dominica infra octavam Corporis Christi peragant Processionem Sanctissimi Sacramenti: non tamen valent prohibere Processionem S. Antonii Paravini (quatenus dicto die occurreret) PP. Conventualibus, dummodo fieret diversa hora, & data prælatione temporis PP. Dominicanis de mane, vel de Vespere *Sacr.*

Congreg. Rit. in Placentina 30. Aprilis 1701. & in Aliphana 18. Martii 1702.

Num. 33. Regulares in Processionibus deferre non debent Galerum, sive Pileum, non obstante prætenso solito, *Sacr. Congreg. Rit. 30. Augusti 1664.* cum facultate data Episcopo illos cogendi ad deponendum, etiam censuris: quod Decretum eadem Congregatio innovavit, & servari mandavit in *Aquipendii 26. Aprilis 1692.* contra PP. Augustinianos, & Min. Conventuales.

Adde, quod in Processione, in qua deferretur SS. Sacramentum, vel Lignum Sanctissimæ Crucis, tam Clerici Regulares, quam Sæculares, omnesque Laici incedere debent detecto capite: in aliis verò Processionibus Clerici deferentes Reliquias, & omnes Sæculares comitantes incedere debent detecto capite, alii verò Clerici tecto capite cum bireto, ut respondit *d. Sacr. Congreg. Rit. in Cajetana 2. Septembris 1690.* referente *Card. Homodeo.* Episcopus verò deferens reliquam Ligni SS. Crucis in Pontificalibus poterit incedere cum Mitra, *d. Congregat. Rit. in Matheranen. 14. Junii 1692.* In Processione autem solemniori Corporis Christi, quando Processio sistit, Sacerdos celebrans, Subdiaconus, & Diaconus non debent sedere, neque in scamno, neque in sedibus, *d. Sacr. Congreg. Rit. in Hispalen. 21. Januar. 1690.* in responsione ad 4.

Si autem aliqua Processio fieret de nocte, non debet inferri in Ecclesiis Monialium, ut præter decreta ibi allegata prohibuit recenter *Sacr. Congreg. Episcop. literis Enciclicis pro Regno Siciliae*, modo sequenti.

„Essendo pervenuto à notizia di N. Signore, che contro la forma de Decreti generali della Sacr. Congreg. de' Vescovi, e Regolari, ne' Monasterj di Monache in alcune Città di questo Regno per occasione di feste, che si celebrano nelle lor Chiese nell' ammetterli le Zitelle all'abito, & alla professione, & in congiuntura delle Processioni, che si faranno di notte da capitoli delle Chiese cattedrali, e collegiate, com'anche da regolari, e da „al-

altri luoghi pii, e Confraternità, e per
 „ altre funzioni Ecclesiastiche, si tengono
 „ aperte le Chiese, e Parlatorii, anche
 „ in tempo di notte in grave pregiudizio
 „ dell' osservanza regolare, la Santità
 „ Sua, che continuamente invigila
 „ al buon governo delle spose di Gesù
 „ Cristo, volendo rimediare à tale inconveniente,
 „ mi hà comandato d'ingungere strettamente
 „ à ciascuno Ordinario del medesimo Regno,
 „ acciò uniformandosi alla disposizione de
 „ detti Decreti generali della Sac. Congreg.
 „ ordini espressamente (come dovrà fare
 „ anche V. S.) sotto pena di privazione
 „ di voce attiva, & passiva all' Abbadese,
 „ e Superiore, & anco dell' Interdetto
 „ d'apporsi alle lor Chiese in caso di disubbidienza,
 „ di far chiudere affatto le Chiese,
 „ clausure, e Parlatorii de lor Monasterii
 „ all' Ave Maria, & anche per qualche
 „ spazio di tempo avanti, in modo, che
 „ dopo l' Ave Maria non vi sia ingresso,
 „ ò dimora di qualunque persona, e che
 „ perciò tutte le funzioni, che sogliono
 „ farsi nelle lor Chiese, si comincino
 „ in tempo, & ore tali, che siano terminate
 „ prima dell' Ave Maria. Non mancherà
 „ per tanto, &c. Roma 6. Settembre 1709.

Come Fratello.

Mazara al Vescovo.

G. Card. di Carpegna.

Ferd. Arcivesc. di Nicea Segr.

Eod. tit. 5. form. 8. pag. 117.

88 Num. 15. Porta Domus habitata à Laicis, vel à Clericis, non Parochis, quæ habet aditum immediatè ad Ecclesiam, vel Ecclesiæ Sacristiam, debet claudi, ut mandant Decreta Sac. Congreg. Immun. relata à Ricc. in Synop. var. Porta num. 1. & seqq.

91 Num. 20. Adde ibi, quod cantilenæ, seu laudes à liomate Italico exaratae, possunt prohiberi ab Episcopo, ne canantur, etiam in Ecclesiis Regularium Sac. Congreg. Rit. in Novarien. 7. Au-

gusti 1628. & hoc auctoritate tributa à Conc. Trid. in Decreto de evit. in celebr. missar.

Eod. tit. 5. form. 9. pag. 166.

90 Num. 2. Decretis ibi relatis, quibus confirmantur edicta Episcoporum super delatione habitus talaris Clericorum, adde aliud recenter emanatum in Ruben. 18. Augusti 1708. quo approbatur edictum Episcopi injungentis delationem habitus talaris in Ecclesiis, illarumque ingressu, & egressu, aliisque functionibus Ecclesiasticis, moderatis pœnis arbitrio Eminen- tissimi Præfecti.

Num. 6. Episcopus Sarnen prohibuerat suis Clericis ludum alearum, & novationem sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda: at habito recursum à Presbyteris illius Civitatis Sac. Congreg. Concil. hæc sub die 23. Aprilis 1703. rescripsit edictum sustineri, sed moderata pœna ex- lata inferenda.

91 Num. 14. Ritum in missali præscriptum, qui non servat, & Rubricas pro libito negligit, & spernit, sine culpa esse non potest Biss. Hierurg. lit. R. num. 90. §. 3. ubi hæc habet. Si autem delinquatur omitendo in materia notabili, sanè erit mortale, & idem tenet Bartholom. à Plathæa in opusculo Trid. sac. cap. 5. §. gran- de argomento, in fin.

92 Num. 34. Sicuti damnatus ad perpetuum carcerem non amittit Benefi- cium, nisi in sententia exprimat, ut ibi, ita Clericus perpetuo damnatus ad triremes, sive transmisisset, sive non, non amittit canonicatum, sed Episcopus ad illius non residentiam debet procedere ad privationem, prout de jure, ut respondit Sac. Congreg. Concil. in Asculana Distri- butionum 13. Augusti 1707. in responsio- ne ad 1.

Eod. tit. 5. form. 15. pag. 181.

95 Num. 28. Tertio decimo ibi notan- dum, quod Legatus de latere, sive Nun- cius Apostolicus non possunt propria auctoritate alienationem bonorum Ec- clesiæ permittere, nisi expressè eis in- fa-

facultatibus à Papa concedatur *Zecch. de Republ. Eccles. de stat. legat. num. 4. vers. legatus vero Rot. decis. 689. num. 7. p. 4. rec. to. 3. & coram Merlin. decis. 218. nu. 8. Tond. qu. benef. tom. 2. p. 3. cap. 200. post num. 43. facult. 59.* ideoque talis facultas nisi explicitè legatur concessa, denegata censetur *Rot. cor. Greg. decis. 287. num. 8.*

96 Hanc autem facultatem exercet in vim *C. terrulas 12. qu. 2.* Capitulum Lateranense pro bonis spectantibus ad Ecclesias fundatas in solo dictæ Basilicæ, ut respondit Sac. Congr. Concilii in *Militen.* in tertia causæ repropotione ad 6. *dubium 17. Novembris 1703.* in qua declaratum fuit, quod in alienatione exiguarum rerum sitarum in præfato solo Lateranensi, juxta dispositionem dicti *Textus*, requiratur licentia Capituli, non autem Episcopi ad 8. & 9. *dubium*, & quod talis facultas, cum sit actus jurisdictionis, possit per Capitulum specialiter subdelegari.

Eod. tit. form. 17. pag. 185.

98 *Num. 16.* Amplia ibi dicta, quod nec Commissario deputato ad examinandos testes in causa Immunitatis nihil debeatur pro viaticis, & cibariis, ut ipsa *Con- greg. declaravit in una Viterbien. 25. Sep- tembris 1708.* teste *Ricc. in Synop. verb. pecunia num. 2.*

Tit. 6. form. 4. pag. 190.

99 *Num. 4.* Pœna Clericorum suscipien- tium tutelas sine licentia superioris, si sint in sacris constituti, est suspensio: hanc enim pœnam important verba fi- nalia Canonis Concilii generalis Calce- donensis relati in *cap. ult. 86. dist. ibi: Si quis vero transgressus fuerit hac præcepta, correctioni Ecclesiastica subiaceat*, ut explicat *ibi gloss.*

100 An autem ea, quæ statuta sunt de Clericis in dicto Canone, locum quoque habeant in Episcopo? DD. variè loquun- tur: aliqui enim tenent, quod Episcopi non solum testamentariam, & dativam, sed neque legitimam tutelam suscipere queant, ut sunt *Carol. de Graff. de effect.*

16. num. 20. Barb. in cap. Cyprianus, num. 2. 21. quest. 3. Gratian. disc. 830. num. 18. quorum opinio innititur in *Aut. de San- ctis Ep. S. Deo autem amabiles.*

101 Alii dicunt, quod Episcopi possint suscipere tutelam miserabilium persona- rum, & inter hos numerantur *Sabell. in summa divers. tract. S. Clericus num. 8.* ubi allegat *Rot. decis. 377. par. 17. recent. Pac. Jord. to. 2. lib. 11. tit. 13. num. 113. in fin.*

102 Alii verò sustinent, quod si Clerici, ira, & Episcopi possint esse, si velint, Tutores legitimi per *text. in d. cap. fin. 86. dist. ubi eis*, id expressè permittitur, & quod per hunc textum remaneat cor- recta supra allegata Authentica *de San- ctiss. Episc. gloss. in d. cap. fin. verbo tutela Graff. decis. aur. p. 2. lib. 3. cap. 2. num. 17. Nicol. in flosc. verb. Episcopus, num. 50. Passer. de stat. hom. tom. 2. quest. 187. art. 2. num. 130.*

103 Alii demum resident in sententia, quod Episcopi possint quidem suscipere tutelam miserabilium personarum, sed quod illam administrare debeant per Archipresbyterum, vel Archidiaconum juxta dispositionem *Textus in cap. Episco- pus dispositionem 88. dist. Sylvestr. in verb. tutel. qu. 3.* quem refert, & sequitur *Ga- vant. in manual. verb. tutela. Zecch. de republ. Eccles. tit. de Cler. num. 7. vers. de- cimo non debent.*

104 Et hæc quarta sententia mihi magis placet, quia tutior viderur, etiam si aga- tur de legitima Agnatorum tutela, & in praxi amplectenda: nam licet tertia DD. sententia in jure verior appareat, adeo ut Episcopus tutelam legitimam suscipiens, nullam in foro externo pœ- nam incurrat: non tamen sic in inter- no; quia cum sacri canones mandent, quod Episcopi abstineant omnino à ne- gotiis, & administratione rerum secu- larium, ut habetur in *c. re quidem, & c. Clericum, S. ex his omnibus 11. quest. 1. & 88. dist. per tot.* & illos custodiret, & observare teneantur, *cap. cum quibus 24. quest. 3. & cap. igitur 26. quest. 2.* neque ab eis præsumptione discedere debeant, ut monet *Sperell. decis. 110. m. 27.* non debent tutelam legitimam suscipere, & per se ipsos administrare sine licentia S. Con- greg. prout fieri solet, & de qua testatur *Ni-*

Nicol. lucubr. civil. lib. 1. tit. 14. §. penult.
Est enim hic verum illud proverbiale dictum.

106 Quisquis plus iusto non sapit, ille sapit.

Cæterum licentia, sive indultum suscipiendi, & administrandi tutelam testamentariam, & dativam Clericis in sacris, non datur ab Ordinario, imò, & à Sac. Congreg. denegatur, ut testatur *Pignatell. consult. 10. num. 11. tom. 5. ubi quamplura decreta allegat.*

Eod. tit. 6. form. 6. pag. 197.

107 Num. 12. PP. Minores de observantia S. Francisci habent specialia indulta colligendi eleemosynas pro subsidio locorum Terræ Sanctæ: imò quia Ordinarii locorum tenentur illos subditis commendare, idè quoties sint à dictis PP. requisiti, poterit committi Vicariis foraneis quæstuatio tali forma.

„ Bramando io, che nei luoghi della
„ mia Diocesi (ò Giurisdizione) siano
„ eseguite le costituzioni, ò *Brevi*
„ *Apostolici* de Sommi Pontefici, con
„ qual si raccomanda agli Ordinarii la
„ questua dell' eleemosine per il sussidio,
„ e mantenimento de Luoghi Sagri di
„ *Terra Santa*, ne quali il Nostro Divinissimo Salvatore ha adempite l'Opera
„ pere della nostra Redenzione, tenuti,
„ e custoditi da' PP. Minori Osservanti
„ di S. Francesco, i quali per le frequen-
„ ti vanie, & aggravj della tirannide
„ Turchesca hanno bisogno d'esser solle-
„ vari, e soccorsi con l'elemosine, &
„ ajuti caritativi de fedeli, colla presen-
„ te commetto à V. S. di dar ordine, e ri-
„ cordo tanto al P. Predicatore dell' im-
„ minente Avvento, che verrà à predi-
„ care in cotesta Terra, quanto all'altro
„ che predicarà nella futura prossima
„ Quaresima, di raccomandare dal Pul-
„ pito al popolo nei giorni più solenni,
„ e di concorso, una, e due volte, l'opera
„ suddetta, & ella deputerà in detti gior-
„ ni persone pie, che la raccolgano, &
„ à suo tempo rimetterà poi quà nelle
„ mani di N. Sindico di detti PP. tutta la
„ quantità, che si sarà raccolta con ri-
„ portarne dal medesimo la ricevuta da

„ trasmetterli in Roma nelle mani del
„ Sindico. generale a disposizione del P.
„ Commissario di Terra Santa. Esequi-
„ ca V. S. con attenzione la commissio-
„ ne, perche l'opera è acerbissima al Si-
„ gnore, e resto, &c.

ADNOTATIONES.

E BREVI APOSTOLICI. Idest Breve Urbani VIII. impressum in Bullario 10.5. *const.* 177. Breve Innocent. X. pariter impressum in eodem tom. 5. *const.* 11. & Breve Clementis X. impressum in eodem Bullario in tom. 6. *const.* 39. in quibus committitur Ordinariis locorum collectio eleemosynarum pro subsidio locorum Terræ Sanctæ.

DI TERRA SANTA. Civitas Hierusalem, Metropolis hujus Terræ, capta 109 fuit à Maumetanis anno 1008. à Christianis verò recuperata anno 1099. scilicet ut alii volunt. 1110. Duce Gottifredo Bullione, Deindè à Saladino Rege Babiloniæ, & Saracenorum Domino oppugnata, iterum in Infidelium manibus reincidenti anno 1187. Et tandem Civitate Ptolemaidæ, vulgo Acri, seu Acon in Siria, cum munitissima Arce, ab iisdem Saracenis superata, & aliis Urbibus captis, & depopulatis, à tota Terra Sancta, insigni cæde anno 1291. Nicolao IV. in sede Petri sedente, Christiani fideles (Dei permissione admirabili, & stupenda) depulsi sunt: eodemque anno Deo dilecta Dominus, incarnatione Dominica illustris, è Siria pariter cum Religione discessit, Angelorum manibus è Nazareth in Dalmatiam maximo miraculo translata est, ut testatur *Bzov. ad annum 1291. §. 4.*

In qua Ptolemaidæ expugnatione factum illud admirandum accidisse narratur, quòd Moniales, quæ in celebri Monasterio ibi erecto sub regula S. Clare morabantur, audita Arcis expugnatione, metuentes Saracenorum violentiam, & jacturam virginitatis, omnes novaculis sibi nasum absciderunt, & faciem gladiis deturparunt, quo spectaculo à Barbaris viso, nec unam ex eis tetigerunt, sed gladio eorum omnes pe-

perierunt, & martires evaserunt: Hæ Religiosæ Virgines secutæ fuerunt exemplum Ebbæ Abbatissæ, & Sociarum Collinganenſis Cænobii, quæ anno 870. Danis Regnum Angliæ vastantibus, ne earum honestas periculum subiret, & fœdaretur, nasum, & labrum superiorem novaculis sibi præciderunt: unde Dani furentes in Cænobium ingressi id admirantes & indignè ferentes, igne in Monasterium injecto omnes combustæ fuere, ut *Bzovius* narrat.

L'opra è accetissima al Signore. Sic terminatur Epistola, quia ita loquitur *Breve Urbani VIII.* ad demonstrandum, quod hodie porrigentes manus adjutrices huic, vel aliis operibus, non lucrantur indulgentias, quæ olim concedebantur iis qui subsidia charitativa subministrabant, juxta dictum *Navar. conf. 34. de penitent. & remiss.* quia *Pius V.* in sua *constit. 30. Bullar. tom. 2. pag. 214.* hujusmodi indulgentias abſtulit, & revocavit, prout declaravit *Sacr. Congreg. Concilii in Trisigen. indulgentiarum 15. Novemb. 1677.*

112 Quare advertant Episcopi, quod si aliqua indulgentiæ super hac re circumferri audierint, illas apocriphas esse judicent, nisi nova concessio authenticè exhibeatur.

Eod. tit. 6. form. 7. pag. 199.

113 *Num. 10.* Quod Episcopus non possit concedere Judici laico licentiam exhumandi cadavera, vel testes examinandi in loco immuni, pro facienda recognitione corporis delicti, præter ibi allegata, patet ex aliis decretis collectis à *Ricc. in Synop. in verb. Episcopus quoad immunitatem, num. 26. & 27. & in verb. recognitio corporis delicti, num. 8. & seqq.* Imò, quod nec Legatus à Latere possit mandare examinari testes, atque recognitiones fieri corporis delicti in locis immunibus sine speciali facultate Sedis Apostolicæ, probat idem *Ricc. in verb. Legatus, num. 3.* ubi decreta producit.

Eod. tit. 6. form. 8. pag. 200.

Num. 4. Regula est, quod confugientes ad Palatium Episcopi gaudeant immunitate, & si inde extrahantur, ibidem sint restituendi: at quando Episcopus mandat confugitum in suo Palatio carcerari, tunc Reus non gaudet immunitate, ut respondit *Sac. Congreg. in Signina 31. Julii 1703. lib. 1. Decret. Vallen. pag. 506.* à tergo relata à *Ricc. in Synop. verb. Palatium, num. 9.*

Eod. tit. 6. form. 10. pag. 205.

Num. 1. Adde ibi, quod, si aliquis Patronus laicus, vel Confraternitas pro augmento Divini cultus velit in Regulares aliquam Ecclesiam jam erectam transferre, & consensum Episcopi requireret, poterit licentiam concedere formula sequenti.

FORMULA

Decreti concessionis Ecclesiæ.

„ UT Ecclesiam sub invocatione
„ S. N. sitam, & erectam in
„ Loco N. hujus nostræ Diocesis, N.
„ Patronus PP. Ordinis N. concedere,
„ & in eos transferre possit, & valeat,
„ consensum, & beneplacitum nostrum præstamus, constituto jam nobis ex actis nostræ curiæ dictum N. concedentem, & transferre volentem esse Patronum legitimum dictæ Ecclesiæ, salvis tamen juribus Ecclesiarum Parochialium, & tertii, quatenus alteri in ea jus fuerit quaesitum, & dummodò Religiosi prædicti acquirentes, in actu acceptationis, & receptionis dictæ Ecclesiæ de manu Patroni valide renuncient juri sepulchrorum, adeo ut in ea neminem præter proprios Religiosos ad sepulturam recipere non valeant, & copiam concessionis hujusmodi authenticam in termino . . . exhibeant in nostra Cancellaria. Et ita, & non aliàs licentiam damus,
„ &

» & Decretum interponimus omni, &c.
» Datum, &c.

N. Episcopus N.

Loco + Sigilli.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

116 CONCEDERE, ET IN EOS TRANSFERRE. Fit mentio de sola Ecclesie materialis translatione, nam si cum Ecclesie fabrica concederentur, & transferrentur etiam bona, & jura illius, solus assensus Episcopi non sufficeret, quia ipse statum formalem Ecclesie immutare non potest, cum solus Papa habeat plenam bonorum Ecclesiarum administrationem, inferiores vero Prelati meram gubernationem, & usum, ut pluribus relictis auctoritatibus firmat *Pacion. de locat. cap. 14. num. 13. & 14.*

117 RELIGIOSI PREDICTI ACQUIRENTES Ecclesias, & Oratoria publica de manu laicorum. Regulares non valent recipere sine expresso consensu Episcopi, ut habetur in *cap. nullus de jurepat. & in cap. cum, & plantare de privileg.* Idemque laici Patroni Ecclesiarum inconsulto Ordinario illas in Regulares transferre non possunt. Et licet Juspatronatus in eos valide donationem transferat absque Episcopi licentia, & beneplacito, ut volunt *Barbos. de potest. Episcop. alleg. 71. num. 11. & 26. Tambur. de jur. Abbat. tom. 1. disp. 9. quest. 2. num. 2. Ventrigh. in prax. part. 1. annot. 1. §. 2. num. 26.* hoc intelligitur de translatione juris spirituali annexe, quod laici habent ex reservatione in fundatione Beneficii respectu ad praesentationem Clerici instituendi; non autem de donatione, & translatione, quae pertinet ad proprietatem fabricae Ecclesiae, & illius tituli, quam Laici Patroni nulliter faciunt quoties Episcopi consensus deficiat, ut distinguunt *Tambur. loc. cit. vers. ad argumenta, Barbos. in d. cap. cum & plantare, num. 12. de privil.*

120 DE MANU D. PATRONI. Scilicet

per funal donationem, & Ecclesie constructionem: Si enim non constaret Laicum, seu laicos transferentes esse Patronos legitimo titulo, sed esse Custodes, seu Administratores, aut detentores, tunc Ecclesia censeretur libera, & constructa ex fidelium oblationibus, & non posset à laicis praescribi, & effici Patronata, nec concedi Regularibus, *Vivian. de jurep. lib. 1. cap. 2. num. 58. & lib. 2. cap. 9. num. 10. & 12. & lib. 4. cap. 8. num. 6.*

VALIDE RENUNCIENT JURI SEPULCRORUM. Supponitur in formula, quod Ecclesia, quae transfertur in Regulares, non habeat jus sepeliendi, & ideo ad evitandas contentiones, quae frequenter oriuntur ratione funerum inter Ecclesiasticos cum populi admiratione, & scandalo; Episcopus, si jure ordinario, ut hic, si jure delegato Papae, aut Sacri Congregationis translationi, & concessioni consentiens, debet pro bono pacis, & concordiae hanc renuntiationem exigere, & Religiosi illam concordare, prout licet, & valide facere, & admittere possunt juxta punctualem text. in *cap. 1. de pass. in 6.*

Si vero Ecclesia, quae Regularibus conceditur, jus sepeliendi haberet, tunc reservare debet Episcopus, quod saltem quartam funeralem Parochis de jure debitam solvant, non obstante, quod juxta ordinis privilegia eam solvere non teneantur.

Num. 22. Quod solus Episcopus concedat jus sepeliendi, non autem Vicarius Generalis, tenet *Passerin. de statut. hom. so. 2. qu. 187. art. 4. n. 370.*

Num. 23. Non solum debet Episcopus in concessione licentiae pro constructione Oratorii publici conditionem apponere, ne celebretur in eo missa in solemnioribus anni Festis, sed etiam potest decreto Synodali statuere, ut diebus festis de praepeto missae celebrari non debeant in Oratoriis, & Ecclesiis ruralibus, nisi celebrata Missa in Ecclesia Parochiali, ut declaravit *Sacri Congr. Concilii in S. Agathe Gotthorum 25. Maji 1852. lib. 19. Decr. fol. 191. confirmata in Camerinen. 30. Augusti 1704. favore Pa-*

126 Parochia Sancti Pauli Loci Flastra contra Cappellanum Villæ collis; ita tamen, ut missa Parochialis hora opportuna celebretur.

127 Num. 25. & 29. Adde resolutionem Sac. Congreg. Rit. in Ferentina 27. Novembris 1706. in qua, cum Ecclesia Cathedralis fuisset pluribus in locis restaurata, & magna in parte renovata, & de illius consecratione signa nullibi apparerent, neque aliæ probationes existerent, adhuc quia in præteritum Festum Dedicationis fuerat celebratum dicta die, responsum fuit: *Non indigere nova consecratione, & Dedicationis Festum posse transferri ab Episcopo ad aliam diem fixam, amplius non immutandam*, prout antea quoad secundam partem resolutionis fuerat in alia Comen. 22. Februarii 1698.

Eod. Tit. 6. form. II. pag. 216.

128 Num. 29. Qui sua sponte liberè eligeret sepulturam in aliqua Ecclesia, & promitteret cum juramento illam non mutare, teneretur secundum sententiam nonnullorum D.D. ad observantiam juramenti, quos refert, & sequitur Laurent. de Franch. controu. par. 2. quest. 63. num. 1. quamquam alii velint, quod promittens sponte cum juramento, variando, illicitè quidem, sed validè faciat, non obstante promissione jurata, Passerin. de stat. hom. tom. 2. quest. 187. art. 4. num. 269. Pirhing. in ius canon. lib. 3. tit. 38. num. 27.

Verùm cum electio sepulturæ sit pars ultimæ voluntatis, & ejus libertas tolli non debeat, videtur dicendum, quod siue fiat ad suggestionem aliorum, siue sponte, & siue fiat cum juramento, siue non, semper licitè, & etiam validè possit revocari usque ad finem vitæ, ex traditis à Samuel. de sepult. disp. 2. contr. I. concl. 7. Si enim benè advertatur text. in cap. 1. de sepult. in 6. puniri tam eligentes sepulturam cum juramento, quam ad illud inducentes, & improbat promissiones juratas, & vota, ut advertit gloss. ibi in quarto notabili in verb. *Sepulturam*, & in verb. *eligere*.

Cur autem quis non debeat firmare voto electionem sepulturæ, rationes adducit eadem gloss. in additione. Primò, quia electio sepulturæ est pars ultimæ voluntatis, cujus libertas tolli non debet, quam rationem affert etiam Navar. de sepult. conf. 2. num. 5. Secundò, quia cum provisum sit à jure non eligenti, talis juris provisio impediri non debet, nisi contra libertatem Testatoris. Tertiò, quia electio sepulturæ est jus speciale inductum contra jus commune, & tale jus solus Princeps, qui est supra jus, potest inducere, idèd sicut alius à Principe non potest tollere jus commune, sic nec ad jus speciale adjicere, quo ardeatur jus commune.

Quare nihil obstat, quin electio sepulturæ possit quodcumque, ut præmissum est, revocari, non obstante juramento sponte, & liberè interposito, quod Papa sancivit, jurantem hic non obligare, ut notat Passerin. in d. cap. 1. de sepult. in 6. num. 6. & ita declaratum fuit à Sac. Congreg. Concilii in Aretina 1. Martii 1692. à me allegata tom. 2. pag. 23. num. 93. in qua casus sic expositus fuit: *N. Tertiaria Tertii ordinis per Instrumentum publicum elegit sibi sepulturam in Ecclesia PP. conventualium in sepultura communi Tertiariarum, mutata postea voluntate per publicum Instrumentum, elegit sibi sepulturam in Ecclesia PP. S. Philippi Neri, cui dispositioni obstant PP. Conventuales in vim privilegiorum, ac juramenti ab Oratrice in primo Instrumento præstiti, & præterdunt in eorum Ecclesia eandem deberi sepeliri. Quare dicta Oratrix, obtenta ab Ordinario relaxatione juramenti, supplicat confirmari secundam electionem, & absolvi à prædicto juramento. Quibus relatis dicta die responsum fuit: Sac. Congreg. censuit non indigere dispensatione, & Oratrix utatur jure suo. Ex quo rescripto notandum est, quod Sac. Congreg. non dixit: *Non indigere alia*.*

Ad ibi dicta de confratribus, qui possunt sibi ipsis eligere sepulturam in Oratorio Confraternitatis, quoties jus habeant sepulchri, ne fraudes fiant, providendum est, id illis tantum licere, qui per

per sex menses ante obitum fuerunt adscripti, ut cavetur in *Conc. V. Mediolanen. relat. à Gavant. in manual. verb. Confraternitas, num. 46.*

Eod. tit. form. 12. pag. 217.

132

Num. 1. Confraternitas erecta sub nomine Redemptoris, non existente alia in eo loco ita appellata, intelligitur pro confraternitate SS. Sacramenti, *Rot. decis. 245. num. 2. coram Cerro.*

Eod. Tit. form. 13. pag. 218.

133

Num. 2. Nemo sua sponte potest assumere, & deferre habitum Religionis, *cap. ne nimia, de Relig. dom. & cap. 1. eod. tit. in 6.* ideoque, qui illum temerè assumpsit, cogi potest ab Episcopo ad deponendum, *Donat. prax. rerum reg. tom. 4. tract. 14. quest. 21. num. 5.*

Eod. Tit. form. 19. pag. 230.

134

Num. 27. Est adeò vera conclusio ibi firmata, quòd Fratres minores S. Francisci debent vivere ex ostiaria quotidiana quaeruatione, ut si fiat eorum favore legatum: *Per pietanza e per minestra elemosinaliter non debetur*, ut respondit *Sacr. Congreg. Concilii in Salernitana Junii 1704.* in qua ad dubium propositum rescriptum fuit: *Serventur decreta fabrica sub die 14. Febr. 1633. apud Fagnan. in cap. nimis prava, de excess. pralat. in cap. nos quidem, de testam.*

135

Si verò legatum esset dictis Fratribus relictum cum hac conditione. *Il mio erede sia obligato comprare, o far comprare tanto pane, e tanto vino per servizio degl' Infermi, che faranno nell' Infermaria del convento N. de PP. Minori di S. Francesco, o pure sia obligato dare ogni tre mesi à chi ordineranno li PP. scudi . . . per comprare tanto pane, e tanto vino per servizio come sopra:* tunc legatum esset validum, & solvendum, ut *eadem Congreg. declaravit in Romana 2. Decembr. 1673. lib. Decret. 28. fol. 199.*

136

At si legatum fieret per modum eleemosynæ, cum onere tantum Missarum

PP. prædicti non possunt illud exigere, nec acceptare, etiamsi vellent erogare quantitatem legati in reparationem fabricæ Conventus, *eadem Sac. Congreg. Concilii 15. Novembris 1687.*

Imò pro observantia puritatis Regulæ nec possunt PP. prædicti retinere capsulas pro recipiendis eleemosynis Missarum, non obstante quòd eis hoc videatur permissum à Constitutione. *Innocentius XII.* emanata super celebratione Missarum, prout ad dubium propositum, & re maturè discussa respondit *d. Congreg. Concilii 7. Julii 1708.*

Eod. tit. 6. form. 20. pag. 233.

Num. 5. Licentia asservandi continuò, & permanentè Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum pro adoratione fidelium in Ecclesiis non parochialibus, quæ sub laicorum gubernio, & administratione reperiuntur, regulariter non conceditur ab Episcopo, sed requiritur Indultum Papæ, ut decisum referunt à *Sacr. Congregat. Concilii Piafec. in prax. par. 2. cap. 3. artic. 5. de visitat. Benef. simpl. num. 14. Ricc. in prax. par. 1. post. resol. 505. notab. ult. Barbof. de potest. Episcop. alleg. 22. num. 8. & in Sum. decis. Apost. collect. 541. num. 9.*

Verùm talia decreta debent intelligi, quando nulla adest necessitas, & licentia daretur ab Ordinario pro sola adoratione, & veneratione, de qua simpliciter, & restrictivè decreta allegata loquuntur. Còterùm si Ecclesia Parochialis esset impedita, vel non esset tuta ab ostium incurfu, seu aquarum inundatione, vel esset notabiliter distans ab habitationibus Parochianorum, & Parochus præsto esse non possit ad ministrandam Eucharistiàm infirmis, vel demum aliqua congrua, & rationabilis causa concurreret, non esset arctata Episcopi potestas prospiciendi securitati, & decentiæ tanti Sacramenti, & salutis Spirituali Parochianorum, illud custodiendo in alia Ecclesia non Parochiali, ut bene advertit *Pac. Jor.*

Jord. tom.1. lib.3. tit.3. num.8. & adess. text. in C. Presbyter 92. de consecr. dist. 2. quam pro limitatione dictorum Decretorum adducit Ricc. col. 1216. Imo si aliena confraternitas haberet indultum Papæ retinendi continuè in propria Ecclesia Sacramentum, exequi non debet, nec potest sine Ordinarii licentia, ut pluries Sac. Congreg. Rit. declaravit teste Ventrigli. in prax. par.2. annut.21. num. 18. & recenter in Cortonen. 9. Mesi 1699. contra confraternitatem Sanctissime Trinitatis d. Civitatis, in qua responsum fuit: Episcopus utatur jure suo, quia ad ipsum spectat recognoscere, an decentes, an tute, an laudabiliter, & an cum spirituali utilitate animarum in iis Ecclesiis retineatur Amosiaz. de caus. piis, tom. 1. lib.4. cap. 12. num. 19. Barbof. decis. Apostol. collect. 301. num. 10. Donat. prax. rer. regul. tom.3. tract.8. quest. 19. num. 1.

141 Num. 34. Quod Superiores, & Prælati Regulares non possint publicare censuras, & affigere Cedulones ad Valvas suarum Ecclesiarum, nisi petita venia ab Ordinario præter decretum Sac. Congreg. Episcop. ibi allegatum, declaravit hoc etiam Sac. Congreg. Concilii in Militen. Synod. 27. Novembris 1693. in responsione ad 7.

Tit.7. form.2. pag. 243.

142 Num.5. Sub juramento præstito à Beneficiario conservandi, & manutenendi bona Ecclesiæ, cujus est Rector, cadit non solum prohibitio, & promissio non alienandi, sed etiam non deteriorandi, quia deterioratio bonorum, quæ provenit culpa Beneficiarii, est species voluntariæ alienationis, & tenetur damnum inde proveniens reficere ad instar usufructuarii (cui Beneficiatus æquiparatur) quia tenetur custodire, & servare rem in eo statu, in quo illam invenit, Card. de Luc. de Benefic. disc. 82. num. 8. & disc. 84. num. 13. Bellett. disqu. Cler. part. 1. de Cleric. debit. §.7. num. 4. & §. 5. & §. 14. num. 2. & 3. Cura enim, & sollicitudo refectionis; & conservationis ad eum Monacelli, Formul. Suppl.

pertinet, ita ut teneatur ad omnia, quæ utilitatem proprietatis concernunt, Gratian. disceptat. 778. num. 2. & 3. Imò & negligentiam antecessoris supplere de Luc. d. disc. 84. d. num. 13. Paris. de resignat. lib. 3. cap. 15. num. 1. 2. & 3.

Quapropter Beneficiatus si agros Ecclesiæ colere negligat, non propaget vires, arbores in loco demortuarum non plantet, olivetum dejectum non restauret, fossata non purget, fundos instructos non reddat, & alias expensas, quas facere tenetur, & quæ necessariae sunt, ne res pereat, aut deterior fiat, & conlervetur (Pacion. de loc. cap. 34. num. 6. & 10.) non faciat, tenetur damnum restituit text. est in Cod. quicumque 12. quest. 4. ibique gloss. Barbof. de jur. Eccles. lib.3. cap. 17. num. 55. Synod. Albanen. in appendic. pag. 229. ubi in edicto contra administratores bonorum Ecclesiarum publicato hæc habet: Si ammoniscono tutti li Capitoli, Parochi, & Rettori Beneficiati, & Amministratori di Chiese, Luoghi pii, che ricorderò del giuramento prestato procurino conservare con diligenza tutti i beni delle predette Chiese, &c. che non soggiacciano a danno, o deterioramento, &c. e quallora li detti Notarii, & Officiali rispettivamente faranno negligenti oltre il conto rigoroso, che ne dovranno dare a Dio, resteranno obligati a risarcire tutto il danno, che per loro negligenza ne risulti al luogo pio.

Sicuti enim favore pupilli bona Tutoris malæ administrationis sunt hypothecæ subnoxia, ita bona omnia propria Rectoris beneficii (Tutori æquiparato) pro mala administratione bonorum Ecclesiæ remanent hypothecata, C. ex literis ibique gloss. verb. obligata, Barbof. ibid. num. 11. de pignor. Regula enim æquiparatorum æqualem determinationem requirit in utroque, C. ad audientiam, de Cleric. non resid. Et idem procedit in Administratore, seu Economo, quia etiam iste ad instar Tutoris tenetur de neglectis, Merlin. de pignor. lib.3. tit.1. quest. 2. num. 7. 8. & 50. Synod. Albanen. ubi supra: ideoque Episcopus contra hujusmodi bonorum

B Ec-

147 Ecclesiarum dissipatores procedere non omittat etiam ad cuiusvis personæ instantiam, nam negligente Rectore, quilibet de populo potest defensionem Ecclesiæ suscipere *Rot. coram Greg. decis. 381. num. 1. ibique Add.*

Eod. tit. 7. form. 5. pag. 244.

148 Num. 2. Punctatores, quorum electio spectat ad Capitulum Sac. Congreg. Concilii in conversanen. 4. Decembri. 1706. admonendi sunt, quod si conniventer prætermittant punctare eos, qui juxta Ecclesiæ, & Collegii Statuta punctandi sunt, tenentur de proprio restituere distributiones, quæ accrescerent interestibus, & ulterius graviter peccant, prout illos monendo Episcopus Gravinensis in suo tractatu, *L' Ecclesiastico in coro*, cap. 27. num. 33. his verbis: *Or se nondimeno i Puntatori per riguardi umani d' affetto, timore, speranza, e qual altro sia, tralasciano di puntare i diffettanti, vengono ad essere ladri sfacciati, perche levano palefamente l'emolumento a chi tocca per ragione di accrescimento, o altro titolo, e lo danno a chi per legge non tocca, oltre che si rendono egli stessi rei del disservigio di Dio sul punto geloso del Divino suo pubblico culto, ed il loro peccato viene a contrarre certo che del grande coram Deo, cotanto da lui detestato in quei suoi ministri, i quali retrahebant homines a sacrificio Domini.*

Tit. 8. form. 10. pag. 258.

149 Num. 10. Circa materiam stupri, de qua ibi aliter actum fuit, quæstio est non modica inter Doctores an dos, quamolvere debet stuprator, sit constituenda in pœnam patrati criminis, itaut statim debeat, vel potius expectandæ sint nuptiæ puellæ stupratæ, cum dos ad quam ille tenetur, esse non possit sine matrimonio. Alii enim volunt, quod dos constituenda stupratæ debeat tempore matrimonii, adeout si illud non sequatur, actionem petendi dotem non transmittat ad hæredes, & si fuerit soluta, repeti possit, &

hanc sententiam sequitur, & magis communem dicit *R. P. Zanlus ad stat. Favent. tom. 1. pag. 523. à num. 118. & 119.* ubi, quod ista dos à Iudice taxata debeat deponi, ad hoc, ut eveniente casu nuptiarum stuprata habeat in promptu dotem, & hoc temperamentum approbat quoque *Card. de Luc. de dot. disc. 142. num. 76.*

150 Alii autem tenent, quod confito de crimine stupri, statim deflorans, si habeat in bonis, & nolit, aut non valeat propter aliquod impedimentum stupratam ducere in uxorem, sit cogendus ad solvendam dotem puellæ, ejusque parentibus injuriam passis, etiam si deflorata non nubat, eo quia hujusmodi dos debeat in pœnam patrati criminis, & bonum publicum spirituale, & in compensationem damni passi, non autem simpliciter pro matrimonio contrahendo, ut vult prima DD. sententia: & hoc evinci, ut isti ajunt, ex *text. cap. 1. de Adult.* illis verbis: *Si verò Pater Virginis dare noluerit, reddet pecuniam juxta modum dotis.* Id est si matrimonium inter deflorantem, & defloratam non sequatur ob jacturam honoris, & famæ, detur mulieri quantitas pecuniæ loco dotis, & hanc secundam sententiam reprobant *Burgin. Cavalcan.* (qui est Antesignanus primæ) fortiter tuetur *Leo thesaur. form. Eccles. part. 2. tit. 9. tit. de spons. & Matrim. num. 132. 133. & sequ.* ubi testatur se ita judicasse in Tribunali metropolitana Taurini, & suam sententiam confirmatam fuisse à Nuncio Apostolico, & eum sequitur *Bellet. disq. cleric. par. 1. de favor. cler. real. §. 4. num. 124. & 125.* & idem sentiunt *Graff. de aur. par. 1. lib. 2. cap. 79. num. 2.* ubi, quod hæc dos spectat ad pœnam criminis *Vulpin. succ. Farinac. par. 16. delict. carn. quest. 147. §. stuprum, num. 9.* ubi, quod ista dos post mortem stupratæ non ad stuprantem redit, sed stupratæ cedit hæredibus, *Pirhing. in jus can. lib. 5. tit. 16. num. 42. Rot. apud Ricc. in prax. part. 3. resol. 76. num. 3.* ubi, quod datur in causam damni, quod stuprator compensare tenetur *Rayn. observ. crim. tom. 2. cap. 23. num. 207. & seqq.* ubi, quod actio petendi hanc

hanc dotem transit in hæredes Guttier. de matrim. cap. 86. num. 20. ubi sic firmat; Verius existimavimus, & tenendum, quod in hac specie, si Pater, vel Curator Puella accusaret stupratorem, debeatur illi æstimatio damni ei provenientis, quia majori eger pecunia ad dotandum eam, & etiam injuria, quæ sibi illata est, & tenent Beatus Thomas. & cap. Abb. in d. cap. 2. de Adult. num. 4. ubi inquit, quod dos, quæ datur stupratæ, datur pro interesse mulieris, non pro matrimonio.

151 Ex quibus videtur, quod hæc secunda sententia sit verior & in praxi consulenda: nam si prima vera esset in illis locis, in quibus jam consuetudine receptum est, ut stuprantes Virgines sine vi, aliam pœnam subire non coguntur, nisi ut illas ducant in uxores, vel decenter collocent, de qua ex Claro §. stuprum, num. 3. testatur Pirhing. loc. cit. num. 41. in fin. sæpè impune hoc crimen committerent contra expressam juris canonici sanctionem, & in maximum honestatis dispendium, & decolorationem.

152 Ulterius est quoque notandum. Primo, quod licet stuprator præter dotem, quam solvere cogitur, de jure puniri etiam debeat corporaliter pœna arbitraria, vel pecuniaria Fisco applicanda, ut ibi tactum fuit, & docent Abb. in d. cap. 1. & 2. de Adult. Pirhing. ubi sup. d. num. 41. Zecch. de Repub. Eccles. tit. de Cleric. vers. 3. num. 7. delict. 100. per text. in cap. 2. de Adult. Tamen dicta pœna corporalis (cessantibus circumstantiis violentiæ) non extenditur ad triremes in humilioribus personis, ut advertit Panimoll. decis. 98. num. 5. sed regulariter pecunia, aut carcere, vel exilio redimuntur, Ricc. decis. 248. num. 3. par. 3. Ciarl. contr. 174. num. 81.

154 Secundò, quod & si stuprator vigore citati textus in cap. 1. de Adulter. præter dotem dandam stupratæ possit etiam excommunicari, ut patet ex illis verbis, ibi: Corporaliter castigatus, excommunicatusque, &c. non est intelligendum de excommunicatione majori, sed de minori; idest quoad Sacramentorum perceptionem, ut notant

Innoc. ibi Pirhing. loco superius cit. numer. 40.

Tertiò, quod stuprator non tenetur 155 dotare Virginem, quam defloravit, si ipsa deinde ab alio fuit carnaliter cognita Ricc. post decis. 250. in allegat. num. 3. & plenius in prax. form. Eccles. part. 3. resol. 76. num. 4. cum seqq. nec si deflorata dici tacuerit, & distulerit stupratorem accusare; nam si postea accusetur, præsumitur innocens, eo quia ex taciturnitate, & longa mora præsumitur dolus, & calumnia, & ideo cessare debet pœna stupri Panimoll. d. decis. 93. adnotat. 2. num. 20. dummodo tamen aliqua rationabilis causa raciturnitatis, & non reclamationis non allegetur: nam sicut 157 puella, quæ per vim, & per metum professionem emisit, quamquam post quinquennium super nullitate suæ professionis audiri non valeat juxta decretum Concilii Trid. sess. 25. cap. 19. de regular. adhuc allegando causas ob quas verè, & realiter non potuit intra quinquennium reclamare, auditur, & datur ei restitutio in integrum, ita debet audiri, si alleget causas, cur stupratorem intra quinquennium (quo delicta carnis præscribuntur, dummodo vis non intervenerit) non accusaverit, quas prudens Judex, an sint admittendæ nec ne judicabit, Guazin. ad defens. Reor. defens. 2. cap. 2. num. 46.

Quartò eximitur quoque stuprator ab 159 obligatione dotandi stupratam, quando hæc post commissum stuprum nupsit viro æqualis conditionis, itaut nullum senserit damnum ex stupro passo, ut consiliando supra in principio relatas pugnantibus opiniones tenet Sabel. in summ. divers. tract. §. stuprum, num. 10. secus 160 autem si stuprata nupsit viro deterius conditionis, veluti pauperiori, vel ignobiliori, quia tunc arbitrio Judicis est illis satisfaciendum.

Quintò, quod si Clericus repertus 161 fuerit hujus criminis Reus, ac etiam à Judice condemnatus, quamvis tunc ob notorietatem delicti efficiatur infamis infamia facti, tamen non evadit irregularis, ut à suo ordinario (peracta pœnitentia) non possit ad ulteriores ordines promoveri, quidquid perpè-

ram dicant sine juris fundamento *The-
saur. de pœn. Eccles. par. 2. vers. stuprum*
Majol. de irregul. lib. 5. cap. 40. num. 1
quos sequitur *Amev. de delict. & pœnit.*
tit. 4. §. 5. num. 19. firmantes illum in-
currere infamiam juris, & irregulari-
tatem. Nam crimina, quæ juris in-
famiam non habent annexam (prout
illam non habere crimen stupri comper-
tum est ex *cap. infames 6. quest. 1.*) non
inducunt irregularitatem veram, etiam
si deliquens factus sit infamis ob publi-
citatem criminis *Gratian. de Benef. par.*
2. cap. 8. num. 64. & duob. seqq. Bonac.
de irregular. disput. 9. quest. 3. punct. 1.
num. 5. Nicol. lucubr. can. lib. 5. tit. 12.
num. 5. & alii allegati tom. 2. par. 175. nu.
13. & 14.

163 Quare etiam si Judex Clericum ad
pœnam stupri condemnet, juris infa-
miam non incurrit, quia non pœna,
sed causa existimationem figillat *l. ictus*
fustium, ff. de his qui not. infam. Et pro-
pterea si fuerit emendatus, poterit à
suo Episcopo (qui dispensat in adulte-
rio, & aliis minoribus criminibus, *cap.*
& si Clerici de Judice) dispensari, & ad
superiores Ordines ritè promoveri *Bar-*
bos. de offic. & potest. Episcop. allegat. 43.
num. 31.

Num. 11. An sponsalia verbis externis
contracta, consensu tamen interno ficto,
sint valida, & an inducant impedimentum
justitiæ publicæ honestatis, eruere pote-
ris ex subnexo voto à me pandito uni ex
Eminentissimis PP. Sac. Congreg. Con-
cilii sub die 29. Martii 1708. in quadam
causa Trenicana, in qua factum ita ex-
ponebatur.

„ Episcopus Trenicanus dubitat, an
„ Alexandro Christophari, qui in ux-
„ rem ducere exoptat Catherinam Pasca-
„ rellam, cum qua prius Antonius Chri-
„ stophari germanus frater contraxit
„ sponsalia de futuro, obster impedimen-
„ tum justitiæ publicæ honestatis. Ratio
„ dubitandi oritur ex eo, quod cum spon-
„ salia Antonii germani fratris cum Pas-
„ carella non fuerint liberè contracta,
„ sed imperio, & metu reverentiali Pa-
„ rentum promissa sine animo, & inten-
„ tione se obligandi, prout ipse judicia-
„ liter examinatus deponit, dici debeat,

„ quod fuerint invalida, & ideo ortum
„ non fuit impedimentum justitiæ pu-
„ blicæ honestatis, attenta dispositione
„ Concilii Trid. sess. 24. cap. de reform.
„ matr.

V O T U M

In hoc dubio, seu articulo D. D. ut
sæpè accidit, divisi sunt, nam Bona-
cin. de impedim. matrim. quest. 3. punct.
11. num. 3. quem sequitur Sperell. dec. 65.
num. 10. & 11. tenent, quod ex pro-
missione sponsalium ficta sine animo se
obligandi non inducatur impedimentum
justitiæ publicæ honestatis, ex eo quia
sponsalia hujusmodi sint invalida, & hi
D. D. innituntur textui Concilii. Huic
opinionioni adherent etiam Barb. de potest.
Episcop. allegat. 51. num. 183. Passerin. in
cap. unico, nu. 16. & 17. de spons. in 6.
& Pirhin. in jus can. lib. 4. tit. 2. num.
39. qui ajunt, dispositionem Concilii
(quod tollit hoc impedimentum prove-
niens ex sponsalibus quacumque ex cau-
sa, & ratione nullis) procedere etiam si
sponsalia sint irrita ob defectum consen-
sus interni.

At Sanchez. de matrim. lib. 7. disput. 68.
num. 14. & 15. firmiter contrariam
sententiam tuetur, & censet ex talibus
sponsalibus de jure validis, & solum ir-
ritis ex defectu consensu interni, impe-
dimentum justitiæ publicæ honestatis con-
surgere: ex quo Concilium loquatur de
sponsalibus invalidis ex quacumque cau-
sa, & ratione externa, quæ in judicio
probari possit, non autem de interna, &
occulta, & alias rationes adducit, & au-
thoritates.

Huic secundæ sententiæ favet gloss.
in cap. tua verb. Qualiter, de sponsal.
quæ dicit, quod in præjudicium alterius
non creditur sponsæ dicenti se non con-
venisse, & merito, quia actus quali-
ter apparet in sua figura, talis præsumi-
tur in sui essentia, & Ecclesia per ex-
terna præsumit interna, & per illa hæc
declaranatur. Quare in cap. quod interro-
gasti 27. distinct. habemus, quod mu-
lier, quæ habitum Religionis suscepit,
&

& continentiam promisit, & postea matrimonium contraxit dicendo de fide Monasterium intrasse debuit ad Monasterium reverti, quia ut ibi gloss. notat, plus valet, quod agitur, quam quod simulatur concipitur, etiam si juramento confirmare vellet ex intentione sibi velamen Religionis imposuisse, ut iterum posset deponere. Et concordat *text. in C. viduas 27. qu. 1.*

168 Et in terminis ait citata gloss. quod in sponsalibus recurritur ad communem intelligentiam verborum licet contrahens alium intellectum habuerit: Quoniam canones, qui hoc induxerunt impedimentum non jus, sed factum ipsum considerant, ipsamque externam decentiam, ut advertit quoque *Fagnan. in C. ad audientiam num. 7. & 21. de spons. & matr.* Et ex his sententia quam amplectitur Sanchez verior videtur, & amplectenda extra hunc casum, de quo quaeritur.

169 Etenim hic prima sententia Bonacina, & sequacium mihi videtur sequenda: quia cum Antonius praecedenter contraxisset sponsalia de futuro cum Catherina Caruso, eamque postea carnaliter cognovisset, antequam secunda sponsalia cum Pascarella iniret, praesumitur cum prima voluisse contrahere matrimonium de praesenti, & cum haec sit praesumptio juris, & de jure, ut inquit, *Barbos. in C. is qui fidem, de sponsal. & matrim.* ad excludendum delictum dicendum venit, quod secunda sponsalia verè contraxerit invitus cum Pascarella, & sine libero consensu ad effugendam indignationem parentum, qui eum ad hunc actum adigerunt, prout refert Episcopus. Ideoque cum etiam in foro externo aliquo modo appareat de invaliditate sponsalium, nullaque adsit mendacii suspicio, illius depositioni juratae, qua in judicio declaravit non habuisse intentionem sponsalia cum Pascarella contrahendi, tamquam dictae praesumptioni juri innixa standum esse censerem etiam in foro externo ad tradita in his terminis per *Ciarl. contr. 131. num. 20.* & haec sunt, &c. Salvo; &c.

170 Num. 18. Undecimo est ibi notandum, quod matrimonium contractum ab eo, qui erat carceratus ad custodiam, *Monacelli, Formul. Suppl.*

vel ad correctionem coram Parocho carcerum, nullum est; si verò contraheretur ab eo, qui esset damnatus ad carcerem in poenam perpetuam, vel ad tempus, tunc esset validum; quia in hoc secundo casu carceratus acquirit domicilium, ut declaravit *Sacr. Congreg. Concilii in Fasfen. Matrimonii 26. Martii 1707.* quod decretum legitur impressum in statuto cleri Romani *cap. 3. de jur. elig. sepult. §. 4. in addit.*

Tit. 9. form. 1. pag. 262.

Num. 4. Adde ibi dubia sequentia proposita in Sac. Congreg. Concilii 3. Decembris 1707. in una Posnavien.

I. An curati unius Dioecesis vocati à Parochis alienae Dioecesis possint in ista audire Confessiones tam suorum subditorum, quam alienorum absque licentia Episcopi? 172

II. An Sacerdotes approbati ad Confessiones audiendas in una Dioecesi vocati à Parochis alterius Dioecesis possint in ista audire confessiones quorumlibet absque approbatione Episcopi Loci? Et quatenus negativè ad utrumque. 173

III. An, & quomodo in casibus praedictis sit consulendum si agatur de magno concursu Populi, & magna distantia adeundi pro approbatione Episcopum Dioecesan.

Quibus dicta die responsum fuit. *Ad I. affirmative quoad Subditos, neque quoad alios. Ad II. negativè. Ad III. arbitrio, & prudentia Ordinariorum.* 174

Tit. 10. form. 13. pag. 293.

Num. 8. Firmatum fuit ibi, quod Clerici non electa sepultura sepelliri debeant in sepulchro Clericorum, si adsit, juxta decretum allegatum Sac. Congreg. Episcop. & Regul. in Foro Sempronien. 1. Septembris 1690. coharens antiquiori lato in Senogallien. 13. Martii 1650. & relato à Nicol. lucubr. civil. lib. 4. titul. 15. num. 23. vers. ult. Et quia 175

B 3 re-

recenter in alia *Senogallien. die 9. Maji 1705. Sac. Congreg. Rituum* Declaravit, quod quidam Clericus defunctus, qui sibi non elegerat sepulturam sepelli debet in sepulchro majorum, & non Clericorum: Dabium oriri potest, an istud Decretum, vel alia S. Congregari-
 nis Episcop. sint servanda? Et videtur, quod prima servanda sint.

176 Primò, quia agitur non de ritu sepeliendi, sed de jure funerandi, quod declarare ad quem spectet potius ad *Sac. Congreg. Episcop. & Regul.* quam Rituum, nescitur pertinere ex Bulla erectionis, *Sixti V. la 74. §. jam vero.* Secundò quia sicuti laicis non electa sepultura provisum fuit à jure in *cap. 4. de sepult. in 6.* ut sepelli debeant in sepulchro majorum: Ita Clericos sic decedentes, ut in sepulchro clericorum in Cathedra-
 li, vel Matrice Ecclesia construendo, si-
 ve sint intitolati, siue non, sepelli de-
 bere statuitur in Rituali Romano autho-
 ritate Apostolica *Pauli V. constit. 85.* con-
 firmato & evulgato, quod pro lege ser-
 vandum est *Pac. Jord. tom. 3. lib. 14. tit. 20. num. 45.*

177 Et mecum sentiunt *Samuel. de sepult. tract. 1. disp. 5. contr. 6. conclus. 20.* ubi sic ait: Clerici decedentes absque sepultura electa, & si nulli loco sint additi, sunt tumulandi in propria Parochia, & si majorum suorum habent sepulturam, in ea erunt sepeliendi. Verum Romanum Rituale tit. de exeq. precipit, ut Cleri-
 corum, & Sacerdotum sepultura cujus-
 cumque ordinis, ubi fieri potest, à lai-
 corum sepulturis separata existant, ac in
 decentiori loco adificata maneant.

Nicol. loco supra citato his verbis: Bene verum est, quod Clericus non se-
 pellitur in sepulchro majorum, quando
 in Cathedrali, vel Matrice adest pro-
 prium Clericorum sepulchrum à laicali-
 bus separatum 1650. *Senogallia 13. Maji.*

Quamobrem cum Rituale sit inviolatè servandum, ut precipit *Paulus V.* in ci-
 tata Constitutione, dispositio juris com-
 munis in hac parte remanet correctà, &
 sententia *Sac. Congreg. Episcop. & Regul.*
 quam sequor.

Eod. tit. 10. form. 15. pag. 295.

Num. 4. Episcopus in taxatione, & assignatione congruæ, licet illam possit
 178 constituere in emolumentis incertis, ut
 habetur in *Bulla 47. §. 2. Pii V.* & tra-
 dunt *Pasqual. ad Zarat. de Franc. con-
 trov. par. 1. num. 57. Pignatell. consult. 44. num. 9. & 10. num. 12. tom. 8. Rot. coram Coccin. decis. 734. num. 10. & 11. Card. de Luc. de Paroch. disc. 18. num. 12.*
 Hoc tamen debet intelligi de incertis, quæ habent aliquam certitudinem, ut sunt Decimæ frumenti, vini, olei, alii-
 quæ fructus, incerti solum ratione sum-
 mæ, & quantitatis, non autem de emo-
 lumentis, quæ percipiuntur, & dantur
 occasione administrationis Sacramento-
 rum, cum hæc nec recipi debeant à spon-
 te dantibus, nisi tribuantur per modum
 eleemosynæ, ut dixi *Tom. 2. tit. 6. form. 2. num. 17.* neque de emolumentis alta-
 ris, funeralium, & similium, quia hæc
 non computantur in congruam, ut dixit
 179 *Rot. coram Coccin. decis. 2046. num. 2. 3. & 4. Add. ad Pamphyl. decis. 451. num. 4.* ubi dat concordantes *Cherubin. in compend. Bullar. ad cons. 47. Pii V. Schol. 2.*

Quæ fortius procedunt in casu, in 180
 quo separanda sit congrua pro titulari,
 qui habet Beneficium gravatum pensio-
 ne, cum clausula, *Dummodo remaneant*
centum pro Rectore: nam tunc congrua
 deducenda est ex fructibus certis Benefi-
 cii; cum Rector potior sit pensionario,
 ut advertit *Card. de Luc. de spons. dis-
 cur. 18. num. 3.* nec debet haberi ratio e-
 molumentorum incertorum anniver-
 181 sariarum, neque eorum, quæ percipiun-
 tur extra curam ipsam animarum, quia
 talia emolumenta non sunt fructus Be-
 neficii, sed merces, & præmium labo-
 ris personalis, quæ debentur tantum in-
 servienti, *Rot. decis. 347. num. 8. & 9. par. 3. Rec. & decis. 41. num. 13. & seq. par. 17.* & magis in terminis coram *Bicch. decis. 255. num. 13. & seqq. Corrad. prax. lib. 3. cap. 9. num. 23. & seqq. Rot. coram Buratt. decis. 354. num. 9.*

Congrua autem Curato, seu Vica-
 rio

rio non taxata, vel insufficiens assignata, si petatur, debetur in quantitate, prout juris est à die petitionis, seu motæ litis, ut respondit *Sacr. Congreg. Episcop. in civitate Plebis* 17. Septemb. 1695. & *Sacr. Concilii in Iserniensi* 30. Aprilis 1697. in responsione ad tertium.

Num. 6. De subministratone paramentorum pro celebratione Missarum.

183 Num. 11. Quod Regulares non possint, nec debeant in propriis Ecclesiis Mulieres post partum benedicere, & ad purificationem admittere, declaravit *Sacr. Congreg. Rit. in Urbis, & Orbis jurium Pa- rochialium* 12. Januar. 1704. & cum sit res, quæ pertinet ad purum ritum, huic declarationi standum est, & magni facienda, ut dixit *Ror. in Placentina Cathedralitatis* 22. Junii 1703. §. ult. coram *Molines*.

Eod. tit. 10. form. 19. pag. 304.

184 Num. 3. Advertendum ibi est, quod legatum relictum *alle Zitelle povere*, & *oneste*, dicitur factum Virginibus, non autem *Mulieribus honestis*: Hæc enim inter se valde differunt, nam in primo casu testator secundum communem usum loquendi requirit in legatariis Virginitatem, quæ semel amissa, amplius recuperari non potest, ut probant DD. ibi allegati, quibus addi potest *Grat. discept.* 137. nu. 5. & 6. necnon *D. Hieronym. in Epist. ad Eustochium*, in qua ita inquit; *audacter loquar, Cum possit omnia Deus su scitare, Virginem non potest post ruinam*.

185 In secundo verò casu, *Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 91. num. 36.* vult quod legatum relictum *Mulieribus honestis* dari, & distribui possit mulieri, quæ semel tantum fornicata est, dummodò testator (ut in primo casu) non expresserit, ut mulieres sint Virgines, nam si hoc exprimat; tali casu Mulier, quæ semel stuprum voluntariè admisit, licet dici valeat honesta, legatum tamen non consequatur, quia non est amplius Virgo; verba enim Testatoris non fictè, sed naturaliter debent intelligi, *L. ultimo Cod. de his qui ven. erat. imp.* & verba conditionum debent impleri in forma specifica,

& non per fictionem, *Mantic. de con- ject. lib. 11. tit. 12. num. 20. vers. superest.*

Fateor tamen, quod legatum distri- buendum *alle Zitelle*, & sic Virginibus, dari possit etiam stupratæ, quando corruptio est occulta, & communiter pro Virgine reputatur, & ipsa valeat in utroque foro, illud recipere, & retinere; sicuti executores, qui tenentur inquirere de honestate puellarum, possint tales admittere juxta distinctionem, quam affert in hoc dubio *Amosaz. de caus. piis, tom. 1. lib. 4. cap. 7. num. 24. & 25.*

187 Si autem legatum dandum esset ali- cui puellæ sub conditione, ut nubat *Cajo, vel Titio*: tunc legatarius conditionem adimplere tenetur post pubertatem infra triennium, alias legatum amitteret, ut volunt *Riccard. collect.* 2877. *vers. nec est. Grat. discept.* 37. num. 9. & 19.

Denique si legatum relictum sit sub conditione, quod Legatarius non molestet hæredem, intelligi debet de molestia malo animo, & calumniosè illata, non de molestia justa, & rationabili, ac juridica. *Rota coram Merlin. decis.* 391. *per tot. Ric. collect.* 4071. *Card. de Luc. de testam. disc.* 71. num. 2. & *de pens. disc.* 74. *Add. ad Burat. decis.* 899. num. 14. & seqq.

189 Secus si Testator prohiberet molestias ex quacumque causa *Gratian. discept.* 757. num. 36. At quod hæc secunda sententia procedat quando Testator prohibet molestias quoquo modo de jure, vel de facto tenet *Caren. resolut.* 219. num. 4.

190 Num. 10. Quamquam à matrimonio carnali ad spirituale validum sit argumetum, nihilominus legatum relictum puellis nubentibus in sæculo, non datur Virginibus Religiosam vitam eligentibus, quando Testator adjunxit: quod si decedant, sine prole, legatum recadat hæredi, vel alteri, ut respondit *Sac. Congreg. Concilii in Masselubren. subsidiorum do- talium* 4. Junii 1689.

191 Num. 14. Adde pro ampliacione conclusionis ibi firmatæ, quod Clericus primæ Tonsuræ nullum habens Benefi- cium

cium Ecclesiasticum, neque addictus servitio Ecclesiæ de mandato sui Episcopi cum habitu tamen, & tonsura incedens gaudet Beneficio c. Odoardus una cum beneficio deducto ne egeat, ut iterum *Sac. Congreg. Concilii* respondit in Romana 7. Julii 1703.

192 Num. 18. Quod electio Cappellani pro celebrandis missis in Cappella erecta in Ecclesia Regularium pertineat ad hæredes Testatoris, non autem ad ipsos Regulares, ut ibi firmatur novissimè iterum declaravit *Sac. Congreg. Concilii* in Romana 1. Decemb. 1708.

193 Num. 59. Testamentum favore piæ causæ conditum, est validum, & in foro conscientie exequi debet ex sola certa voluntate defuncti etiamsi careat omni solemnitate, & testibus, ut communiter tenent *Ricc. collect. 216. priv. 7. Grat. discept. 969. num. 17. Rot. coram Caval. disc. 553. num. 1. & seqq. Sabell. sum. divers. tract. 5. scriptura, num. 6. Amstaz. de caus. piis, lib. 1. cap. 6. num. 12. Leoncil. de privil. pauper. p. 2. verb. Testamentum privileg. 388. num. 32.*

Tit. 11. form. 3. pag. 318.

194 Num. 6. Advertendum est ibi, quod puellæ educandæ in Monasteriis Monialium quamvis obtenta fuerit licentia *Sac. Congregationis*, si ipsæ educandæ nolint, non sunt compellendæ ad ingressum, nisi in aliquo casu particulari ipsamet *Sac. Congreg.* contrarium non decernat *Nicol. in flosc. verb. Educatio num. 11. & lucubr. can. lib. 1. cap. 3. num. 11.* Verum si quis eas compelleret, peccaret quidem graviter, præsertim si puella esset pubes, sed non incurreret censuras à *Conc. Trid.* inflictas contra illos, qui Virgines cogunt ad ingressum in Monasterium: quia consilium (ut ajunt mox allegandi) hanc legem tulit in favorem status Religiosi, & in ordine ad susceptionem habitus Religionis, ut prospiceret libertati professionis *Pelizar. de Monial. cap. 5. num. 189. Passer. de stat. bom. tom. 3. quest. 184. art. 9. num. 29. & seq.*

195 At quod compellentes illas ad ingressum incurrant etiam censuras excommu-

nicationis tenent *Navar. cons. 6. de regul. Tambur. de jur. abbatiss. disp. 2. quest. 4. num. 4. 5. & 6. & alii apud Gallem. collect. in concil. cap. 18. sess. 25. de regul. eo quia (ut isti dicunt) Concilium excommunicat cogentes fœminas quomodocumque invitas ad ingrediendum Monasterium sine distinctione, ut ibi: *Anathemati subicit omnes, si quomodocumque coegerint aliquam Virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem invitam præter quam in jure expressis ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cujuscumque Religionis, vel ad emittendam professionem.**

Hæc secunda sententia (quæ verior videtur) admittitur quoque à *Donat. prax. rer. regular. tom. 4. tract. 5. quest. 34.* in Puellis puberibus, quæ quoad statum animæ parentibus non subduntur: non autem in impuberibus, quæ sui Juris non sunt; sed patris; qui potest eas Religionis tradere, & offerre, & ipsæ tenentur obedire. Imò tenet, quod hujusmodi sententia locum non habeat, neque in puellis puberibus, quoties coactio non fiat in ordine ad suscipiendum postea Religionis habitum, sine suasionibus Monialium, sive alia via, & effectu secuto ita, ut mulier coacta invita ingrediatur; sed habitatio illa coacta fiat ad tempus, quia credatur necessaria ad decentiam status mulieris, aut ad custodiam, vel ad quid aliud simile præciso dicto fine illam monachandi: Ex quo (ut ipse ait) Concilium loco relato illum solum coactum ingressum prohibeat, qui directè, vel indirectè ad Religionis habitum ordinatur, & quod ista sit vera sententia in praxi sequenda.

Eod. tit. 11. form. 6. pag. 322.

Num. 7. Deponens pecuniam pro Dote monachandæ debet præcavere, ut depositum fiat in manibus Depositarii electi Decreto, & approbatione Episcopi, vel ejus Vicarii Generalis: nam hac cautela adhibita, si Depositarius intra annum probationis efficiatur non solvendo, periculum depositi cedit

cedit damno Monasterii, aut damno Episcopi, non autem deponentis, quia eligens Depositarium non idoneum, tenetur de Deposito; *Pignatell. consult. 166. p. 8. tom. 9.*

Eod. tit. II. form. 20. pag. 339.

198 *Num. 4.* Ratio, cur debeant concurrere conditiones ibi enumeratae pro licita retentione livellorum ea est, quia Monialis, sive alius Religiosus ex vi voti solemnitis sit incapax dominii, & se explicat, & privat jure acquirendi salvo solo jure naturali utendi rebus ad sui sustentationem necessariis de licentia superioris Religionis; & ideo post votum emissum non potest ad felicitatem nec valide revocare dominium, dominandi jus, aut capaciteratem, qua se per donationem irrevocabilem privavit, ut ait *Passerin. de stat. homin. tom. I. quest. 136. artic. 7. num. 74.*

199 Quare nisi Moniales sint semper paratae livellum in manibus Abbatisae resignare, & nisi de ejus licentia, & consensu uti vellent pro eorum necessitatibus; censentur proprietariae, peccant, & poenas Religiosis proprietariis à jure, vel Regula inflictiis incurrunt *Passerin. loco cit. num. 80. Tamb. de jur. Abbatisae. disput. 8. quest. 3. num. 3. in fin. Graff. lib. 3. consil. de regular. cons. 8. num. 21. & 22. Zecch. de Repub. Eccles. de vot. Relig. cap. 4. num. 6. nisi constitutiones ordinis à Sede approbatae aliud non permittant.*

Eod. tit. 5. form. 15. pag. 181.

200 *Num. 10.* In Abbatisae confirmatione exigi solet, imò debet juramentum fidelitatis desumptum ex Pontificali tenoris sequentis.

FORMULA

Juramenti Abbatisae.

E Go N. Monasterii N. electa, & ordinanda Abbatisa promitto Deo, & sanctis ejus, & coram hac solemniori congregatione fidelitatem, dignamque subjectionem, obedientiam, reverentiam Marri meae catholicae Ecclesiae; Tibi N. Domino Meo ejusdem Ecclesiae Episcopo, (sive Archiepiscopo, sive Praelato,) & successoribus tuis secundum Sacrorum Canonum instituta, & prout praecipit inviolabilis auctoritas Pontificum Romanorum: sic me Deus adjuvet, & haec Sancta Jesu Christi Evangelia.

Hac juramenti praestatio debet registrari in libro Monasterii, & Cancellarius Episcopalis in Actis electionis, & confirmationis Abbatisae de eo mentionem faciat, & praestitam fuisse testetur.

Tit. 12. form. 5. pag. 358.

Num. 4. Filii legitimi per subsequens matrimonium coequantur in omnibus filiis legitimis, & naturalibus quoad omnes juris effectus, etiam si in aliqua dispositione fuerit dictum, quod filii sint procreati ex legitimo matrimonio; quia legitimatio per subsequens est vera, & non ficta, ut pluribus cum relatis plenè probat *Rocc. disp. select. cap. 8. part. 4. tom. I.*

Eod. tit. form. 7. pag. 362.

Num. 3. Concionatoris nominatio quoties incumbit universitatibus laicorum, ejus Priores, Consules, Sindici, aut Deputati in literis patentibus uti non possunt verbis. *Eligimus, & deputamus:* sed aliis scilicet: *Nominamus, & presentamus,* uti ibi animadvertum fuit, & saepe saepius declaravit *Sac. Congreg. Concilii*, ut ex Decretis dicto loco relatis, quibus nunc hic adde aliam declarationem in *Eugubina I. Martii 1687. & in Ripana 21. Maji 1707. in qua*

rel-

203 responsum fuit: *Detur decretum in Summa 8. Maji 1688.* in quo dicitur, quod litteræ patentes communitatis nominantis debent remanere in Cancellaria Episcopali, & Episcopus in suis expediendis litteris debet exprimere nominationem, seu designationem factam à communitate, prout etiam injunctum fuerat in citata Eugubina.

204 Num. 15. Prælati exempti inferiori Episcopo, qui non habet Territorium separatim cum vera qualitate Nullius, non dat licentiam, neque benedictionem concionatoribus, qui prædicare debent in locis suæ jurisdictionis, sed ista facultas spectat ad Episcopum, in cujus Diœcesi locus exemptus existit, *Sacr. Congreg. Concilii 21. Nov. 1596. Card. de Luc. de jurisdic. disc. 3. num. 2. & supra Concil. disc. 3. num. 16. Pignatell. consult. 151. num. 16. tom. 10.* sicuti ad eundem

205 Episcopum spectat talem benedictionem pro Concionatore, qui prædicare debet in Ecclesia Conventuali Ordinis militaris S. Stephani, ut declaravit *Sac. Congr. Concilii in Pisana Jurisdictionis 21. Februarii 1688. in responsione ad 18.* Vicario tamen Generali Episcopi vigore suæ ordinariæ potestatis talis facultas non competit. *Barbos. in summ. decis. Apost. collect. 715. num. 9.*

In Appendic. ad Const. Pii V. pag. 382.

207 Num. 4. Non debet Episcopus permittere, quod in Ecclesiis, & præsertim, in quibus asservatur Eucharistiæ Sacramentum, fiant ludî theatrales, five pærepresentationes, neque per Clericos, quia hæc fieri prohibuit *Sac. Congreg. ut testantur Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 1. num. 27. Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 14. cap. 8. num. 9.*

208 Uterius statuere convenit Decreto Synodi, vel saltem Visitationis, quod Missæ, & Vesperæ non cantentur à Clericis, & Presbyteris in Ecclesiis, nisi Cortæ sint induti, & Bireto Clericali, ut præscribitur in Pontificali in titulo: *Qualiter officia divina peragantur, Monet. de distr. p. 3. quest. 10. num. 51. Nicol. loc. cit. num. 32. Romaguer. eod. loco, lib. 3. 17.*

209 cap. 4. num. 1. & 2. quod confessarii, dum confessiones audiunt, Superpelliceum, Stolum, & Clericale Biretum deferre teneantur, maxime diebus festis, & quando populi concursus adest, *Romag. ibid. lib. 5. tit. 9. cap. 6. num. 5.*

210 Item prohibeat, ne in Ecclesiis fiant Academiae, prout fieri vetuit *Sac. Congreg. Rituum in Baren. 19. Decembr. 1693.* & arceat quoque malleatores, & alios artifices obstrepentes, qui Divina Officia eorum arte perturbant: nam hi propè Ecclesiam officinas habentes expelli possunt, ut firmant *Pignatell. consult. 77. per tot. & præsertim num. 4. tom. 4. Grat. discept. 188. num. 14. Antonell. de tempor. legal. l. 1. cap. 39. num. 61. Francesc. de Eccl. Cathedr. cap. 10. num. 191.*

In Appendic. ad Const. Pii V. de Claus. Monial. pag. 387.

Num. 4. Vide circa conclusionem ibi firmatam, quæ dixi *tom. 3. pag. 265. num. 3.*

Ibidem qd Const. Pii V. de resignat. Benefic. pag. 281.

212 Num. 16. Decretum, seu clausula, quod, seu quæ apponitur in Bullis provisionis Archidiaconatus scilicet: *Quod infra annum lauream Doctoralem suscipere tenearis*: potius de stylo scriptorum, quàm ex voluntate Papæ hodie apponi solet, & idèd tamquam vana à *Sac. Congreg. Concilii* spernitur, quia Concilium Trid. intelligit de illis Archidiaconis, qui ea munera funguntur, quæ olim de jure communi exercebant; Undè si curam Animarum non habent, neque actu jurisdictionem exercent, non dicuntur oculi Episcoporum, neque comprehenduntur *Decr. Concilii, Gonz. de Benefic. p. 7. cap. 7. num. 41. Barbos. supra Concil. sess. 24. cap. 12. num. 5. & 6.* Decreta autem, quia pluribus utilia sunt, & sæpè exquiruntur, hic per extensum producere voluit.

LAVELLEN.

Dominicus Rosa provivus duobus ab hinc annis de Archidiaconatu Cathedralis, Animarum Cura, & jurisdictione carente, supplicat declarari non teneri ad susceptionem Lauree doctoralis, licet in Bullis desuper expeditis apposta sit clausula, quod infra annum illam suscipere teneatur. Episcopus refert Archidiaconatum praedicto nullam annexam esse curam Animarum, nec aliquam jurisdictionem, ac exposita per Oratorem veritati niti.

Sac. Congreg. Die 17. Nov. proximi prateriti, censuit danda esse decreta emanata in Caurien. Maji 1589. & in Sulmon. 26. Maji 1594. ac denique in Aquipendii 20. Junii 1671. in quibus declaratur provivum non teneri ad susceptionem dicti gradus. Quae Decreta cum non comprehendant Archidiaconatum Primam Dignitatem, qualem se exprimit nunc Orator, denuo supplicat declarari, se non teneri ad susceptionem Lauree Doctoralis, non obstante, quod sit major, & prima Dignitas Cathedralis.

Die 12. Januarii 1697. Sac. Congreg. &c. attendita Relatione Episcopi Lavelle. censuit si Sanctissimo D. N. placuerit, in casu de quo agitur, Oratorem, & si primam Dignitatem, non teneri ad susceptionem Lauree Doctoralis. Et facta de praemissis per infrascriptum Secretarium relatione dicto Sanctissimo D. Nostro, Sanctitas Sua benigne annuit, & Sac. Congreg. sententiam approbavit die 30. ejusdem Mens. Januarii.

S. Card. Sacripantes Praef.

F. Nuprius S.C.C. Secr.

COTRONEN.

Eminentissimi, e Reverendissimi Signori, dopo esser stato dichiarato più volte da quella Sac. Congregazione in diversi casi particolari non esser tenuti

ad assumere il grado di Dottore in pubblica Università, i Provisti delle Dignità principali nelle Cathedrali, qual' ora tali Dignità non abbino annessa Cura d'Anime, ne giurisdizione: fu la medesima dichiarazione repetita li 12. Gennaio 1697. con approvazione anco della san. mem. di Papa Innoc. XII. in favore di Domenico Rosa, provveduto dell' Archidiaconato Prima dignità della Cathedral di Lavello, con il Decreto espresso nelle Bolle, d'assumere il grado infra annum, non ostante, ch'egli dubitasse, che i precedenti Decreti, non comprendessero la Dignità dell' Archidiacono, come dall' annessa copia del Decreto.

E perche, Eminentissimi Signori, si ritrova nello stesso caso il devoto Oratore dell' EE. VV. Gio: Girolamo Facenti altre volte Primicerio sesta Dignità della Cathedral di Corrone, & ora provveduto dell' Archidiaconato dignità maggiore nella medesima Chiesa, con detto Decreto d'assumere il grado di Dottore infra annum, qual Dignità è appunto senza cura d'anime e giurisdizione, come attesta il Vescovo nell' ingionta fede, per tanto si supplica l' EE. VV. ad ordinate, che gli si diano gl' antedetti Decreti.

Die 16. Februarii 1704. Sac. Congreg. &c. inharendo declarationibus aliis hac de re editis, & signanter in causa Caurien. Maji 1589. Sulmonen. 26. Maji 1594. Aquipendii 20. Julii 1671. & Lavelle. 12. Januarii 1697. censuit, Oratorem non teneri ad susceptionem Lauree Doctoralis.

B. Card. Pantiatichus Praef.

I. F. Thomatus Episcopus Cyrena Secr.

Et hic est notandum, quod Archidiacono tanquam Primae Dignitati sedenti in primo stallo, & non intendenti lucrari distributiones, uti licet in Choro, & in aliis functionibus Ecclesiasticis habitu Prothonotarii, quo est insignitus à Papa: non tamen competit eodem tempore aliis Dignitatibus in-

se.

ferioribus ejusdem Ecclesiæ, quæ uti non possunt tali privilegio, ut declaravit Sac. Congreg. Rituum in Caven. Præminentiarum 19. Jan. 1704. Pignatell. consult. 103. num. 5. tom. 4.

- 214 Secundò notandum, quod Prothontarii titulares honorarii non participantes, & extra numerum, licet sint in dignitate constituti, & dicantur Officiales Papæ, Panciroll. decis. 1. adnot. 7. num. 4. & 5. tamen non connumerantur inter illos Officiales, de quibus loquitur Extravag. cum Matthæus de heretic. & Extravag. Divina de privil. ut respondit Sac. Congreg. Concilii 4. Augusti 1685. l. 15. Decr. fol. 238.

Ibid. ad Constitut. Greg. XIV.
pag. 402.

- Num. 12. Adde ibi, quod Sac. Congr. 215 Immunitatis in Anconitana 19. Junii 1635. declaravit, quod Ecclesia fundata auctoritate Episcopi, gaudet Immunitate, etiamsi adhuc non fuerit benedicta: imò eadem Immunitate gaudere locum, 216 in quo construitur nova Ecclesia, jam ibi injecto solemniter primo lapide in Januen. 5. Octobris 1686. Quæ Decreta referuntur à Ricc. in sæpe citata Synopsi in verb. Ecclesia num. 1. & 2.

- 217 Num. 16. Quod Mater, quæ occidit proprium filium infantem non debet gaudere immunitate Ecclesiæ ex quo hoc delictum cadat sub specie homicidii proditorii, ut ibi firmavi; mecum sentiunt DD. infrascripti.

Nicol. Lucubr. civil. lib. 1. tit. de immunit. Eccles. num. 31. inquit. Amplia secundo, ut non gaudeat immunitate Mater, quæ occidit filium infantem; vel quæ malis medicamentis animati foetus procuravit abortum.

Gavant. in manual. Episcop. verb. immunitas Ecclesiastica in addit. num. 9. ibi: Non gaudet Mater occidens filium infantem Sac. Congreg. Concilii 3. Decemb. 1632. Guazin. jun. ad defens. anim. lib. 2. def. 1. cap. 14. num. 25. ubi hæc habet: de Matre verò occidente filium in utero, non gaudere, declaravit Sac. Congreg. Concilii 3. Decembr. 1632. quia vtrè dicitur homicidium proditorium, eo

quod Mater naturaliter filio conjuncta est amore, & tenetur ad custodiam illius, unde occidendo, videtur insidiosè, & sub specie amicitia saltem presumpta facere.

Pac. Jord. tom. 2. lib. 11. tit. 3. num. 343. dicens: Sub amplia primo in Parricidio, qui enim Parentes, vel filios, nihil tale cogitantes, nulla præsertim rixa precedente, ex proposito, animo deliberato interficit, absque dubio proditor censetur, & immunitate privatur: & postea sequitur; sic enim multo magis proditores dici poterunt Matres quæ partus exponendo, filios interimunt infantes, quia gravius multo est occidere infantes, qui præcavere, ac se tueri nullo modo possunt quàm adultos. Et prosequitur immediate: ibidem crederem posse resolvì de facientibus abortum animati foetus ex identitate rationis, concurrunt enim in hujusmodi homicidio singula: quæ ad proditorium homicidium requiri superius judicavimus, immò addo, quod infantes moriuntur, ut plurimum sine Baptismate, & ad Limbum descendunt, unde perpetuam damni poenam patiuntur, &c.

Quicquid igitur sit de poena, scilicet, an Mater patrans hoc delictum sit citra mortem punienda, nec ne, ex quo præsumendum sit, illud admisisse ad tuendum honorem, & evadendam infamiam: hoc unum certum videtur ex præallegatis, quod immunitate Ecclesiæ gaudere non debeat. Ratio enim proditorii firmis principiis considerata, non consistit in insidiis, & industria; sed in securitate, quia homo occiditur, quia ab occisore præcavere non poterat, quia nulla ab eo cavendi erat occasio, & sic quando naturalis tollitur defensio, ut bene advertunt Sperell. decis. 23. num. 9. & alii plures cumalati à Rayn. observ. crim. to. 3. cap. 33. §. 1. & 2. num. 73.

Ibidem ad Constit. Urbani VIII. De largit. muner. pag. 410.

Num. 19. Quod commissarii fabricæ S. Petri de Urbe pro executione, & adimplemento legatorum piorum post an-

annam à die obitus Testatorum non impletorum, concurrant cum Ordinario cumulative, non autem privative, tenet quoque Nicol. lucubrat. civil. lib. 4. tit. 6. de action. num. 208. notab. 3. Ubi decretum Sac. Congreg. Concilii adducit.

Ibidem ad Const. Greg. XV. De elect. Conserv. pag. 427.

220 Num. 17. In illis Civitatibus, & Diocesisibus, in quibus non adsunt Judices Synodales designati, qui eligi valeant in Conservatores Regularium ad præscriptum Bullæ Greg. XV. possunt assumi ad officium alii non Judices, dummodò habeant requisita à jure communi præscripta in cap. Statutum, rescript. in 6. & à privilegiis Apostolicis voluta, quorum tamen officium spirat eo ipso quod peracta Synodo, Judices Synodales extiterint Sac. Congreg. Concilii apud Nicol. lucubr. comm. lib. I. tit. 29. num. II. vers. in illis Civitatibus, & apud Matteuc. Official. cur. cap. 15. num. 7. ubi aliud Decretum Sac. Congreg. Episcop. refert.

222 In hac autem Conservatorum electione, advertant Episcopi, quod si velint Regulares uti privilegio eos eligendi, debent in singulis Diocesisibus, in quibus Monasteria, Conventus, seu Domos Regulares habent, Conservatorem eligere, non autem unum tantum, qui in pluribus Diocesisibus jurisdictionem exercere valet, nominare, & deputare: si enim hoc facerent (prout fieri in aliquibus locis audiui) irrita, & nulla esset talis Conservatoris electio, tamquam facta contra formam Gregorianæ ibi à me per extensum relatæ, prout fatentur ipsimet Authores Regulares, videlicet.

Donat. prax. rer. regular. par. 2. tract. 17. de conservat. quest. 36. num. I. ibi: Regulares debent eligere Conservatores in singulis Diocesisibus, in quibus Monasteria, seu Domos habent, prout Sac. Concilii Congregatio declaravit, & num. 3. quod est juri consonum, & equitas suadet, ne scilicet graventur partes in personis, & expensis, & num. 5. nec his nocet cap. fin. de offic. delegat. in 6. in

quo statuitur, ut conservatores extra Civitates, sive Dioceses, in quibus fuerint deputatis, procedere non possent, nec reos ad iudicium trahere ultra unam Dietam à fine Diocesis eorundem: quia per prædictam Gregorianam quoad hoc censetur limitatum: nam prædicta Constitutio simpliciter loquitur, ut Conservatores non possint trahere ultra Diocesim in qua fuerint deputati: nec mentionem facit de dieta, & num. 6. Neque obstant tot Regularium privilegia, per quæ disponitur, ut eorum Conservatores extra locum in quo sunt, possint reos trahere infra tres Dietas; quia hæc quo ad hoc vacant, & censentur limitata.

Passer. in cap. in hac constitutione de offic. & potest. judic. deleg. in 6. art. 8. num. 161. post medium, ibi: Pariter quod Conservatores eligere debent Regulares in singulis Diocesisibus, in quibus Monasteria Conventus, seu Domos regulares habent, decisum fuisse ab eadem Sac. Congreg. Concilii in Rosanen. & num. 162. Primum ergo ex hoc novo jure habetur, derogatum fuisse privilegio de tribus Dietis, concessio à Pio V. Gregor. XIII. prout declaravit Sac. Congregatio. Quod est universaliter de omnibus similibus privilegiis, quod reducta sunt ad terminos d. Constitut. Gregor. XV. declaravit Innoc. X. in Constit. cum sicut accepimus in responsione ad 5. Dubium, & num. 164. Diocesis verò in qua deputari potest Conservator, non est nisi illa intra cujus fines est Monasterium.

Matteucc. Official. Cur. cap. 15. num. 20. ibi: Ceterum Sac. Cong. Concilii 23. Octobris 1623. ad dubium, An si unum, & idem Monasterium habeat bona in diversis Diocesisibus, eligendi sint Conservatores in unaquaque Diocesi, an verò unus tantum sufficiat? Censuit Conservatorem esse deputandum in Civitate, vel Diocesi ubi situm est Monasterium, atque ibi tantum, & non alibi posse eundem Conservatorem procedere etiam in causis honorum, ac membrorum ejusdem Monasterii extra ipsam Diocesim existentium.

Et concordat Ventrigl. in prax. par. I. annot. 27. §. unico, num. 17. & II. & iterum

rùm declaravit eadem Sac. Congreg. Concilii in Matheranen. 4. Novembr. 1666. lib. 25. fol. 270. in qua censuit Regulares unius Diocesis non potuisse eligere Conservatorem Episcopum alterius Diocesis, & electionem ab eis ita factam, irritam fuisse declaravit. Ideoque ne jurisdictio Ordinaria Episcopi novitatibus confundatur, & perturbetur, super his animadvertere bonum erit.

Ibidem ad Const. Gregorii XV. de exempt. privil. pag. 433.

223 *Num. 4. Quod verba facultativa, sive precaria, nempe possit, valeat, rogo, opto, placeat &c. in ultimis voluntatibus habeant vim præcepti, & jussionis, tenuit Rot. in celebri Romana Hereditatis de Ruspolis 13. Junii 1704. S. Hæc tamen, coram Molines.*

Ibid. ad liter. Sac. Congreg. Episc. de exercit. spirit. pag. 471.

224 *Num. 2. Qui promoveri cupiunt ad Ordines Sacros, postquam in examine fuerint quo ad doctrinam, & alia requisita approbati, debent ante ordinationem peragere exercitia Spiritualia per decem dies, & quod illa peregerint, exhibere authenticam fidem, quæ poterit concipi modo sequenti.*

F O R M U L A

Attestationis de exercitiis peractis.

E Go infra scriptus Superior Domus Congreg. S. Philippi Neri (sive Superior Conventus N. sive director deputatus) hujus Civitatis N. fidem facio R. D. N. in proxima ordinatione promovendum, vacasse per decem dies exercitiis Spiritualibus in eadem Domo, direttore deputato P. N. in quorum, &c. Datum, &c.

N. Præpositus Cong. Oratorii.

Locus + Sigilli.

(Sive Prior Conventus)

Curare debent omnino Episcopi, ut Spirituality Exercitia fiant ab ordinandis collegialiter, metodo, & ordine jam insinuato in alio meo Opusculo, cui titulus inscribitur, *Istruzione per li dieci giorni d'esercizio* &c. ad quem lectorem remitto.

Ibid. ad lit. Sac. Congreg. Episc. de Doctrin. pag. 475.

Num. 10. Præter ibi notata, adde quod sensus Scripturæ Divinæ explicatur his verbis.

Litera gesta docet, quid credas allegoria.

Moralis quid agas, quid speres anagogia.

Sensus igitur literalis, (in quo eminet D. Hieronymus) res accipit, prout verba ipsa significant.

Sensus allegoricus, (in quo versatur S. Ambrosius) ostendit nobis, quid sit credendum, quia tendit circa credibilia. Dicitur allegoricus à nomine Græco *Alcon*, quod est alienum; & è *Legos*, quod est sermo, quasi sit alienus sermo ab eo, quod voces sonant.

Sensus tropologicus, seu moralis (in quo felicissimus fuit D. Gregorius) ostendit quid agendum, quia tendit circa moraliter agenda. Dicitur tropologicus à nomine græco *Tropos*, quod est conversio, & à *Logos*, quod est sermo, quasi sit sermo conversus ad animæ ædificationem, & morum informationem.

Sensus verò anagogicus (in quo mirabilis est S. Augustinus) ostendit quid sit sperandum, quia tendit circa speranda in æterna beatitudine. Dicitur Anagogicus à nomine græco *Ana*, quod est sursum, & *Goge*, quod est ductio, quasi quod sit sursum ductio, seu locutio de terrenis, quibus significantur Cælestia.

Ex. gr. *Hierusalem* in sensu literalis signi-

significat Civitatem Judæ, in Allegorico, Sanctam Ecclesiam militantem à nobis credendam, *Apoch. 1.* in Tropologico, significat Animam sanctis operibus ornandam *Jer. 1.* In Anagogico, Ecclesiam triumphantem à nobis sperandam, *Gal. 4.*

Similiter dum dicitur in *Gen. 1.* fiat lux, litteraliter, lucem significat corporalem, quæ initio Mundi à Deo producta est. Allegoricè, designat Christum, qui est lux illuminans omnem hominem venientem in hunc Mundum. Tropologicè, gratiam Spiritus Sancti, qui est lumen cordium. Anagogicè, lumen eternæ gloriæ, de quo dicitur, *lux perpetua luceat eis.*

Ibid. ad Decret. de Eject. pag. 481.

²³¹ *Num. 9.* Adest in Regno Neapolis alia species oblatorum, scilicet personæ seculares utriusque sexus, qui servitium personale, & bona quæ habent, offerunt Conventui Religiosorum, & subinde donec vivunt, in propriis Domibus morantur, & eadem bona retinent, & hos recipi non debere, nec posse, *Sacr. Concilii Congregatio* declaravit in *Anglonen. Oblatorum 20. Decembr. 1687.*

²³² Cæterum iis oblati, qui servitium personale præstant Monasterio, ab euntibus non debetur salarium (nullo modo intercedente pacto) sive cum habitu, sive sine inserviant, ut declaravit eadem *Sacr. Congregatio 28. Januarii 1670.*

Ibid. ad const. Innoc. XIII. Speculatores pag. 485.

Quia mandat Innocentius XII. in ibi relata constitutione quod Ordinandi, si in aliquo loco tamdiu moram traxerint aut à loco Originis in ea ætate discesserint, qua potuerint aliquo Canonico impedimento irretiri, testimoniales litteras Ordinarii loci, vel respectivè originis de eorum vita, & moribus coram Ordinario ordinante, exhibere teneantur, hic

supplendo omissa; formula earundem proponitur.

Litteræ testimoniales loci Originis.

N. Dei, & Apostolica sedis gratia Episcopus N.

Omnibus, & singulis præsentibus litteras inspecturis fidem facimus, atque testamur D. N. nostræ Diocesis ex legitimo matrimonio, honestaque familia inter d. loci præcipuas progenitum, in trigesimo quarto ætatis anno constitutum, & ordine . . . insignitum, In hac Episcopali Curia non inquisitum, processatum, condemnatum, vel alicui canonico impedimento obnoxium, aut alicujus Ecclesiasticæ censuræ vinculo, quod sciamus, innodatum reperiri, sed potius eo tempore quo in hac Diocesi commoratus est, nempe ab anno . . . quo natus est usque ad mensem . . . anni . . . bona fama, vita, & moribus præditum fuisse, & proinde nihil ob stare, quominus ad majores ordines Ser. Ser. ad formam Constitutionis S. M. Innocentii XII. quæ incipit *Speculatores* promoveri possit, & valeat. In quorum fidem has testimoniales litteras manu nostra signatas expediri mandavimus.

Datum, &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancell. Episcopalis.

TESTI-

TESTIMONIALES

Episcopi Civitatis, in qua quis
commoratus fuit causa
Studiorum.

*N. Dei, & Apostolica sedis gratia
Episcopus N.*

UNiversis, & singulis ad quos præsentes nostræ testimoniales litteræ pervenerint, fidem facimus, atque testamur, ex juratis duorum testium fide dignorum depositionibus in actis nostræ Curiae examinerum, legitimè constare N. Diocesis N. toto tempore, quo causa studiorum moram traxit in hac Civitate N. scilicet à mense . . . anni . . . usque ad mensem anni . . . suæ probitatis argumenta laudabiliter præbuisse: vitæ ac morum honestate, cæterisque animi dotibus ornatum se ostendisse, ac suæ voluntatis erga studia, & actus Religionis experimentum cumulatè dedisse. Nec non testamur, numquam fuisse in Curia nostra inquisitum, processatum, condemnatum, nec aliquo censuræ vinculo, (quod sciamus) innodatum, quin ad minores, & majores Sacros Ordines promoveri possit. In quorum, &c. Datum, &c.

N. Episcopus N.

Loco ✚ Sigilli.

N. Cancellarius.

Qui autem commoratus fuit in Urbe, vel alia Civitate per integrum decennium animo postmodum ibi permanendi, poterit vigore dictæ Bullæ Innocentianæ admitti tanquam domiciliarius ad Ordines Sacros, etiam ad titulum Patrimonii, data utilitate, vel necessitate Ecclesiæ, receptis Testimonialibus, (ut supra) Ordinarii loci originis, devota & viribus: cui quando ordinandus non habet

Patrimonium in loco domicilii, committitur, ut recipiat acta super constitutione Patrimonii in instabilibus juxta taxam in loco domicilii requisitam; qui loci originis Ordinarius: qui constituto per examen testium Patrimonium esse liberum, & illius constitutionem (quando fit à Patre) aliis fratribus ordinandi in legitima præjudicium non inferre, & constituentem habere aliunde unde vivere possit, poterit, sequens Decretum interponere, & ad ordinantem transmittere.

F O R M U L A

Decreti.

VIsis actis, dicimus, & decernimus constare de dominio, & pacifica possessione bonorum liberorum ab omni onere D. N. constituentis Patrimonium favore N. redditus annui scut. . . . & constitutionem prædictam solemniter in actis factam, legitimè aliis filiis (seu fratribus) nullum præjudicium inferre, & constituentem habere aliunde, unde vivere possit.

Ita est, N. Vic. Generalis.

Loco ✚ Sigilli.

N. Cancellarius:

V E L

PEr præsentes cunctis testamur in hac nostra Curia constare de dominio, & pacifica possessione bonorum liberorum ab omni onere D. N. constituentis Patrim. &c. ut supra.

*Ibidem ad Decreta de celebr. Missar.
pag. 500.*

Num. 7. Adde ibi, quòd si onus Missarum reperiat in junctum Cappellano hac lege: Che debba celebrare la

la Messa, e se alcuna volta non potesse, facci celebrare altri quotidianamente, vel: Che il Cappellano pro tempore in tempo delle raccolte abbia vacanza di due mesi l'anno, e non più che potrà prender tutti, o pochi giorni alla volta, e ciò etiam in caso di malattia, possa farle dire da altri: vel: Et in casu infirmitatis, vel absentia, possit Cappellanus alium substituere: dicitur onus inunctum personae, itaut per se ipsum teneatur celebrare; quia onus dirigitur in personam Cappellani cuius industria videtur electa, & importat satisfactionem personalem; prout in praefatis casibus respondit Sac. Congreg. Concilii in Romana 15. Aprilis 1685. l. Decr. 33. fol. 96. & 18. Decemb. 1688. & in Civitate Plebis 15. Decemb. 1708. & in alia Florentina 13. Novemb. 1688. quae resolutiones poterunt allegari pro declaratione, seu limitatione decis. Merlin. 828. num. 8. cum sententia Sac. Congreg. concordat, *Amosaz. de caus. piis, par. 1. lib. 3. cap. 5. num. 9.* Secus si Testator diceret: qual Messa vuole, che sia celebrata dal Rettore, che sarà nominato: Nam tunc poterit Missa celebrari, & onus adimpleri per alium; eadem Sac. Congreg. 25. Januarii 1669. lib. 26. Decr. fol. 281. sicuti si ita mandaret: Heres teneatur eligere Cappellanium, qui singulis hebdomadis celebret Missas nam etiam tunc, Cappellania sit Sacerdotalis, non tamen teneretur celebrare per se ipsum, ut eadem Congreg. respondit in alia Sabina. 18. Martii 1684.

Num. 12. De Missa Conventuali celebranda in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis quotidie pro Benefactoribus, an & in quo casu regula, & obligatio huiusmodi cesset, ostenditur in subnexa Juris allegatione, quam tradidi requisitus, in quadam causa *Aliphana de Men- se Sept. 1707.*

A L I P H A N A:

IN Insigni Collegiata Terrae Pedemontis, cui incumbit Cura Animonacelli, Formul. Suppl.

marum, ex lege, & Statuto suae fundationis, (ut in facto narratur, & pro indubitato supponitur) ab anno 1475. ortum habente, canebatur in Choro cum Officio Missae Conventualis omnibus diebus festis de praepcepto, nec non B. Mariae Virginis, & aliis solemnioribus tantum.

Verum obtenta de anno 1662. à Sac. Congreg. Rit. declaratione insignitatis, & praelationis super alias Collegiatis S. Crucis Castelli & Annunciationis Vallatae ejusdem districtus, coeperunt cogitare Canonici illius temporis, redditus capituli, augere ad hoc, ut posset introduci quotidiana Divini Officii recitatio, ut laudabiliter fieri solet in Collegiatis insignibus, illisque in parte ad hunc effectum accretis, usque ad summam Ducat. 133. annuorum, scilicet largitione Ducat. 1450. quod Dianae à Capua Ducissae Laurenzani, contributione Ducat. 14. anno quolibet solvendorum à Confraternitate in eadem Collegiata erecta ex munificentia aliorum Benefactorum; fuit praevia contractus stipulatione, sed absque ulla Ordinarii scientia, & approbatione, introducta de anno 1669. quotidiana Horarum Canoniarum in choro recitatio, tenta tamen lege primae Erectionis cantandi Missam conventualem diebus festis de praepcepto tantum.

Cum autem anno 1681. quo Carolus Cajetanus à Capua filius d. Ducissae Laurenzani elargitus esset capitulo Ducat. mille, annui redditus Ducat. 70. cum obligatione inuncta Canonicis canendi Missam conventualem; etiam diebus ferialibus, & Sacrificium pro eodem Benefactore applicandi, illud onus acceperunt, & usque ad praesens adimplerunt.

De anno autem 1706. Reverendiss. Episcopus Aliphanus loci Ordinarius in visitatione hujus collegiatae, reperto, quod Missa Conventualis applicabatur pro suffragio praefati Caroli Cajetani, decrevit, ut in posterum applicaretur pro Benefactoribus in genere, & simul caneretur alia Missa pariter conventu-

C

ven-

venturalis, pro dicto particulari Benefactores: & ulterius, quod Consecrationes, annuos Ducatos 14. quos ex conventionem solvebat Capitulo, ampliusolvere non deberet.

Ab hoc Decreto moderni Canonici, putantes se esse gravatos quarunt quid juris? Et videbatur respondendum, quod Episcopus, nullum intulisset gravamen, ex sequentibus.

234 Primò, quia omnes Cathedralis, & Collegiatae Ecclesiae, praesertim insignes, habent onus recitandi quotidie in Choro Horas Canonicas, & canendi Missam Conventualem, quae est pars Officii, & Sacrificium applicandi pro Benefactoribus, non obstante tenuitate reddituum, seu contraria consuetudine, cum prohibitione pro celebratione d. Missae aliam eleemosynam recipiendi, ut pluries auditis, & Contradictentibus Capitulis, declaravit *Sacr. Congreg. Concilii*, apud *Crispin. de visit. pastoral. par. 2. cap. 20. & Pignatell. consult. 321. tom. 1. & novissime in Foro sempronien. 7. Augusti 1683. lib. 33. Decr. pag. 250. in Civitatis Castellanae 4. Martii 1690. in Hadruntina 1. Martii 1692. in Ferratana 23. Septembris 1694. lib. Decr. 44. fol. 495. in Cathacen. 29. Novembris 1697. in Lancianen. 13. Novemb. 1694. in Camerinen. 28. Junii 1704. in qua mandata fuit applicatio sacrificii pro Benefactoribus, non obstante contraria consuetudine immemorabili, & demum in alia Camerinen. pro collegiata S. Mariae Terrae S. Genesii 6. Junii 1705. in qua responsionem ad secundum quod debeat celebrari quotidie.*

235 Secundò, quia cum Capitulum, & Canonici hujus collegiatae ab anno 1669. usque ad praesentem diem horas Canonicas etiam diebus ferialibus in Choro persolverint, videtur quodammodo statum antiquum erectionis deseruisse, & novum cum oneribus Collegiatis Ecclesiis de jure impositis assumere voluisse, & ideo consideranda sit Collegiata juxta praesentem statum immutatum, praesertim cum agatur de augmento Divini cultus, cujus favore

per solum decennium inducitur observantia, seu consuetudo, quae obligat in futurum, ut docet *Sperell. decis. 67. num. 47. & seqq.*

Tertiò, quia cum Canonici obtinuerint à Sac. Congreg. Rituum declarari, Collegiatam esse insignem, tacite assumpserunt onus adimplendi obligationes Collegiatarum insignium, in quibus praecipuum requisitum, est indiminuta celebratio Divinorum Officiorum, & augmentum Divini Cultus ad per me tradita in meo *Formular. p. 2. tit. 13. ad form. 6. num. 8.*

Haec inquam, licet prima facie multum urgere viderentur, adhuc serie facti bene perspecta, facile diluuntur: nam ad primum fundamentum responderetur, quod auctoritates, & decreta pro Episcopo allegata, procedunt, & intrant de plano in terminis juris communis, nempe quando constat de erectione Collegii, non tamen de lege, & quantitate servitii Ecclesiae; tunc enim quia erectio, & fundatio praesumitur facta prout de jure, & quod fundatores, & benefactores voluerint sibi ipsis prospicere, & providere, licet id non expresserint, ut inquit *Bonac. de Sac. Euchar. disp. 4. quaest. ult. punct. 7. num. 13.* Missa Conventualis, quae est dicenda quotidie juxta dispositionem *Text. in C. cum creatura, de celebrat. Missar.* pro illis applicanda est, nec pro celebratione alia eleemosyna recipi potest, prout mandant laudata Decreta.

At quando ex lege, & statuto fundationis constat, (prout hic) de qualitate, & quantitate servitii Ecclesiae, & de numero Missarum, & horarum celebrandarum, à fundatoribus, & Benefactoribus praescripto, ex eo quia condiciones, quas voluerint etiam juri communi contrarias, apponere potuerunt, *Ricc. decis. 29. per tot. p. 1. Ciarl. controu. 53. num. 47. Pirhing. in jus can. lib. 5. tit. 38. num. 43.* cessat dispositio juris communis, & interpretandi ratio, & lex fundationis ad unguem servanda venit, ut punctualiter docet *Gonzal. ad Regul. Cancellar. gloss. 5. num. 100. 101. 102. & seqq.*

Quæ

- 241 Quæ foundationis lex, neque à Canonicis, neque ab Episcopo alterari, seu immutari potuit, resistente clara Conc. Trid. sanctione in cap. 5. sess. 25. de reform. ibi. Quando igitur de Beneficiorum quorumcumque fundatione, aut aliis constitutionibus qualitates aliquæ requiruntur, seu certa illis onera sunt injuncta: in Beneficiorum collectione, seu in quacunque alia dispositione eis non derogetur. Et pauld post, ut eorum qualitatibus, vel ordinibus in nullo detrabatur. Ex quo Concilii textu, DD. nostri inferunt, quod Beneficiati, non sunt cogendi ad sustinenda onera, quæ in fundatione non reperiuntur imposita, Barbof. ibid. num. 7. Ricc. in prax. for. Eccles. p. 4. resol. 468. num. 2. ubi hoc ampliat etiam aliquo tempore onera adjuncta ex sua voluntate adimpleverint: & in terminis Collegiatae declaravit Sac. Congreg. Concilii 27. Aprilis 1603. quam allegavi in meo Formular. tom. 2. tit. 15. ad form. 1. num. 29. pag. 149. Et ratio est, quia Episcopus non potest qualitatibus in fundationibus apposis addere, & derogare, Garz. de benef. par. 7. cap. 1. num. 3. & 112. Fagnan. in cap. conquereute, num. 24. & 25. de cleric. non resid. quamvis consensus Canonicoꝝ intercessisset
- 242 Ricc. lococitato, par. 4. resol. 463. per totum. Ego ipse loco mox indicato, dict. num. 29.
- 243 Non obstat secundum fundamentum, quia ad immutandum Statum Ecclesiæ plura copulativè requiruntur: nempe, quod status antiquus sit incertus, & dubius; & ad novum firmandum concurrat voluntas, & potestas mutare volentium, unà cum præscriptione legitima saltem quadraginta annorum, ut firmant auctoritates statim allegandæ, quorum neutrum concurrat in casu præfenti: etenim constat de veritate, & certitudine status anterioris istius Collegiatae non adest voluntas, & deficit potestas immutandi, & demum non adest quadragenaria præscriptio, cum ad eam complendam deficiant tres anni, & ideo non est attendendus ultimus status, sed anterior Add. ad Gregor. decis. 434. num. 20. Ciarlin. contr.

211. num. 69. & seqq. Rot. coram Cerr. decis. 623. num. 14. & 15. Et hoc quia, ut benè advertit Lotter. de re benef. lib. 1. quest. 34. num. 38. & 39. hic ultimus status præsumptus, cedit probationi status contrarii legitime in fundatione expressi.

Et hinc est, quod susceptio oneris sequuta de anno 1669. recitandi quotidie in Choro horas Canonicas, non afficit modernos Canonicos, ex defectu potestatis eorum antecessorum, quæ cum nunquam ab habente facultatem fuerit confirmata; obligatio hujusmodi remansit personalis, vitam de eo tempore transigentium non potuit excedere ad terminos Text. in C. veniens de transact.

Nec minus eas afficit observantia: quia ut supra probatum fuit, ad immutandum statum Ecclesiæ præter voluntatem expressam, & potestatem, requiritur quadragenaria, quæ in nostro casu non est completa: & licet favore cultus Divini per solum decennium observantia inducatur, ut dicebatur in eodem objecto; tamen hæc regula plures patitur limitationes, casui præfenti favorabiles.

Et primò, regula vera est, quando actus per decennium fiant sponte, nulla præcedente pactione, secus si fiant coactè, & vigore contractus, prout est in casu nostro, in quo adest conventio cum Benefactoribus, qui redditus Collegiatae auxerunt: unde dici non potest, quod fuerit favore Ecclesiæ inducta laudabilis consuetudo, ut limitando regulam tradunt Rub. Singular. par. 5. tom. 2. de legibus in gener. cap. ad Apostolicam, pag. mihi 497. Tond. quest. benef. tom. 3. par. 1. cap. 43. num. 14.

Secundò, regula vera est, quando actus facultativi fuerunt continuati per decennium à personis, qui liberam habent facultatem, & jus se, & suos Successores obligandi; non autem si gerantur ab his, qui successores obligandi, & servitutem imponendi facultatem non habent, prout sunt Canonici, qui super residentia, & Statu Ecclesiæ, sine col-

laudatione superioris . Jus statuendi non habent , ut in fortioribus de Capitulo Cathedralis docet *Fagnan. in cap. cum omnes, num. 42. & 43. de constitut.*

251 Tertiò regula non applicatur , quia observantia , quatenus esset inducta , (quod absolute negatur) caderet solum circa recitationem Horarum Canonicarum , non autem in celebratione Missæ Conventualis , cum hac in parte Canonici à lege foundationis nunquam recesserint : ideoque cum observantia , seu consuetudo non extendatur de casu ad casum , & de uno actu ad alium actum , sed strictè in casu suo præciso , & individuo sit accipienda , *Rot. coram Seraph. decis. 326. num. 2.*

252 *Card. de Luca de benefic. disc. 30. num. 12. & de regul. 4. disc. num. 10. Rot. coram Buratt. decis. 129. num. 6.* hinc bene deducitur gravamen , quod oritur ex decreto Episcopi ; quo obligare intendit in futurum Canonicos ad celebrandum Missam Conventualem quotidie pro Benefactoribus , quam nisi festis de præcepto , nec ex lege foundationis , nec ex titulo assertæ observantiæ celebrare tenentur .

253 Tertium fundamentum , facilius prostermitur : quia ex declaratione obtenta à Sacr. Congreg. Rituum insignitatis deduci non potest , quod inducta fuerit obligatio canendi quotidie Missam Conventualem , quamquam lege foundationis solis diebus festis de præcepto sit restricta . Quoniam titulus insignitatis conceditur ratione qualitatæ loci , fabricæ Ecclesiæ , numerositatis Cleri , & Populi , & antiquitatis foundationis , & plures sunt collegiæ tam in Urbe , quam extra hoc titulo decoratæ , licet Divina Officia in choro non recitentur quotidie , & Canonici non resideant , prout concessum fuit nostræ Collegiæ anno 1662. quo tempore Horæ Canonice diebus tantum Festis recitabantur . Cumque propterea hoc onus eidem non legatur in iunctum , gratia intelligitur concessa juxta petita , *Fagnan. in cap. innovamus num. 6. de treg. & pac. ne id quod in favorem*

concessum fuit , in ejus odium & gravamen retorqueatur , contra regulam *text. in cap. quod ob gratiam 51. de regular. jur. in 6.*

Ex quibus , (etiam in sensu veritatis , censeo , quod Canonici Collegiæ Pedemontis , possint recedere ab obligatione suscepta recitandi quotidie Horas Canonicas in choro , tamquam destituta approbatione Ordinarii , congruo augmento reddituum , & contraria lege foundationis : & quatenus velint sponte onus ab antecessoribus assumptum , in futurum implere (quod est laudabilius) non possint , nec debeant ab Episcopo alia Missa Conventuali prægravari : sed ut potius diebus festis de præcepto , & B. M. V. juxta statuta foundationis , pro Benefactoribus illorum applicare teneantur : aliis verò ferialibus per annum , Missam conventualem pro Carolo Cajetano à Capua , juxta distinctam obligationem offerre .

Quo vero ad secundam Decreti Episcopi partem , nisi habeatur sub oculis scriptura , seu Instrumentum conventionis initæ inter capitulum , & confraternitatem non potest dari juridica responsio . Cæterum re in abstracto considerata , potest dici , quod confratres , sive Officiales societatis , qui habent bonorum illius liberam administrationem , licet potuerint sponte promittere , & contribuere annuatim ducat. 24. pro augmento Divini cultus in recitandis in choro quotidie Horis Canonicis , non tamen fuit in eorum potestate absque solemnitate in alienatione bonorum confraternitatis requisita , illam contractu perpetuo obligare .

Igitur , vel à confratribus impugnatur contractus , & denegatur promissa contributio ; vel Episcopus ex officio jubet , & inhibet ne solvatur ; si primum , Canonici foveant malum jus : si secundum , Episcopus , non jure imperat , quia non debet impedire , si confratres solvere velint cum sit opus pium : nisi in casu quo alia opera pietatis proprii Instituti deferrent , prout respondit *Sac.*

Sacr. Congregatio Episcop. in Ferentina Constitutionis 24. Novembris 1690. in qua confraternitates voluntariè concurrebant pro solutione salarii Magistri Scholæ.

Et ita salvo, &c.

F. Monacellus,

256 Ad casum hic relatam, & alium similem circumstantiam limitantem regulam habentem, referri debet resolutio extra folium, & sine contradicatore (cum clausula: *in casu de quo agitur*) emanata à Sacr. Congr. Concilii sub die 23. Aprilis 1701. qua declaratum fuit, P. P. Ecclesiæ S. Agathæ Gotorum Urbis, non teneri applicare Missam Conventualem pro Benefactoribus: non autem, (ut perperam nonnulli faciunt) allegari potest pro decreto, & decisione generali amplectente omnes Ecclesias Collegiatas, & Conventuales Regularium, quia etiam istæ de jure prout aliæ Collegiatae seculares, tenentur Missam Conventualem applicare pro Benefactoribus, ut firmavit *tom. 4. in Append. pag. 218. num. 16.* & optimè rationibus, & auctoritatibus probat *Donat. prax. rer. regul. tom. 3. tract. 7. quest. 102. num. 4. & quest. 103. per tot.* quidquid minus piè, & minus solidè sentiant alii.

257 Item ibidem adde, quod Cappellanus, qui habet onus celebrandi pro Testatore quotidie, potest, imò debet (sicut, & omnes alii Sacerdotes tenentur) in die commemorationis omnium defunctorum, sacrificium Missæ pro omnibus fidelibus defunctis, secundum intentionem, & institutionem Ecclesiæ applicare; neque fit Testatori injuria, quia lex generalis Ecclesiæ prævalet privata, ut ex *Fraxinell. docet Gavant. in rubr. Missal. par. 4. tit. 15. num. 18.* quicquid mustitent alii laxiores, relati à *Biss. Hierurg. lit. S. num. 16. §. 4.* quos meritò approbat *Pac. Jordan. tom. 1. lib. 4. tit. 1. num. 557.*

Monacelli, Formul. Suppl.

Num. 13. Cappellani autem amovibiles, qui sunt nominati à Testatore, vel electi ab hærede ad celebrandas missas in aliqua Cappella, cum assignatione certi redditus possunt aliis Sacerdotibus celebrationem Missæ committere, & assignare eleemosynam manua-lem juxta morem Regionis, & pro se aliam partem retinere, Sacr. Congreg. Concilii apud Barbos. de Offic. Paroch. cap. 11. num. 13. Pac. Jord. tom. 1. lib. 4. tit. 1. num. 255. Nicol. in flosc. verb. missa, num. 33. Zacch. de salar. quest. 85. num. 38. Romaguer. ad synod. Gerund. lib. 3. tit. 17. cap. 18. num. 33.

Ibidem ad Litter. Sac. Congregat. Episc. Circa Exercit. indec. Cleric. pag. 506.

Num. 19. Quæ ibi dicta sunt contra Clericos in sacris constitutos, vel Beneficiatos, deferentes comam ascitiam calamistratam, corroborantur alio Canone Concilii generalis Constantiensis sess. 43. de vit. & honest. Cler. in quo aptissima nostris temporibus præcisa hæc verba leguntur: Inter ceteros Prælatorum, & Clericorum excessus hoc maxime inolevit, quod spreta in vestibus forma Ecclesiastica honestatis, plurimi declarantur esse deformes, & cupiunt laicis conformari, quodque mente gerunt, habitu confitentur. Unde præter cetera, quæ circa vestes, tonsuram, & habitus Clericorum, tam in formibus, quam in coloribus, atque comam, seu capillos, vitamque, & honestatem Clericorum jura statuerant, & quæ nimium collapsa sunt, tam in secularibus, quam in Regularibus, sacro approbante Concilio innovamus, & præcipimus diligentius observari.

Clericus igitur, qui comam ascitiam nutrit (nisi fortè id justa causa exegerit,) si monitus à suo Ordinario, illam non deponat, poterit, ut jam ibi probatum fuit, & vigore hujus canonis, censuris puniri: quia cum Concilia generalia hæc, nempe Constantino-
260 politanum 3. & Constantiense, præci-
C 3 pien-

piendo talia prohibeant, obligant sub culpa gravi per *Text. in cap. 2. de major. & obed. ibique Barbof. num. 6. & 7.* & de communi sententia tenet *Fagnan. in cap. fin. num. 22. de Constit.* unde *Clemens Alexandrinus in Pedagog. lib. 3. cap. 11.* dixit, quod externas comas capiti adhibere sit maximè impium, & non possit fieri, ut puram ostendat animam, qui caput habet adulterinum: proptereaque, *Sacr. Congregatio Concilii sub die 9. Decembr. 1690. lib. 40. Decret. fol. 765.* in una Bergomen. rejecit instantiam Abb. Petri Nigroni Canonici Cathedralis deferendi comam fictitiam in Choro sub prætectu frigiditatis, & subtilitatis aeris.

262 Et qui in sacris constitutus habitum Clericalem decentem per viam, & in publico incedens assidue non desert, ejusdem culpæ gravis sit reus, ut docent *Graff. de effect. Cler. Offic. 1. num. 913. Graff. decis. aur. par. 1. lib. 3. cap. 3. & par. 2. lib. 3. cap. 17. num. 12. & 23. Navarr. in manual. cap. 25. nu. 110. Sperell. decis. 66. num. 12. Biss. Hierurg. lit. O. num. 6. §. 1.* & idè ad illum deferendum pœnis Episcopo arbitrariis compelli possunt *Conc. Trid. sess. 14. cap. 6. & sess. 24. cap. 12. de reform.*

264 Num. 23. Regula ibi allegata, scilicet, quod Judex neque clementior, neque severior lege esse debet, quam affert, *Sperell. decis. 105. num. 2.* & ex qua oritur conclusio, quod ubi est certa pœna à lege, consuetudine, vel statuto imposita, Judex remittere, aut minuere non potest, *Gloss. in cap. licet de pœn. recipit* sequentes limitationes.

I. Quando quis ex quadam etiam levitate movetur ad aliquid faciendum.

II. Fallit, ut mitius puniatur delinquens in omittendo, quam in committendo.

III. Fallit quando imposita aliqua pœna non capitali, ex ea ramen inspecta qualitate delinquentis, si exequeretur, ipse verisimiliter moreretur: puta si esset condemnatus ad tempus ad Triemes, quod permanere non posset sine vitæ periculo.

IV. Fallit quando multitudo delinquit, nisi multitudo veller delictum quasi ex auctoritate defendere. Non excusantur tamen Authores delicti.

V. Fallit, quando alii ad frugem meliorem vitæ facilius traherentur.

VI. Fallit ubi sunt merita delinquentis, vel suorum majorum.

VII. Fallit, quando delinquens esset excellens in aliqua arte, nisi esset latro manifestus, vel valde sceleratus.

VIII. Fallit in eo, qui aliàs optimis moribus fuisset præditus, cum quo clementius est agendum.

IX. Fallit, ubi eventus prosper, vel felix finis evenit ex delicto.

X. Fallit, ut mitius quis puniatur per viam inquisitionis, quam per viam accusationis.

XI. Fallit, ut mitius puniatur, qui clam, quam qui palam delinquit, majus est enim manifestè peccare, quam occultè.

XII. Fallit quando non posset puniri delinquens, quam innocens quoque puniatur: nam tunc ille potius impunitus debet relinqui quam hic puniatur.

XIII. Fallit in eo qui crimen commisit, & statim pœnitens omnia in pristinum statum reposuit, nam cum eo mitius est agendum.

XIV. Fallit in eo, qui lethaliter alium vulneravit, & alter postea occiderit, nam tantum de vulnere est puniendus.

XV. Fallit in eo qui diutius in carcere detentus fuit, nam tempus Carceris computatur tempore exilii.

XVI. Fallit, ut mitius puniatur delictum attentatum, quam consummatum, nisi essemus in atrocioribus.

XVII. Fallit in eo, qui ad delinquendum, fuit per vim, & metum coactus: unde pœna remittitur, aut certè minuitur, cum quis mandante Principe delinquit.

XVIII. Fallit in Nobili, qui mitius punitur quam ignobilis.

XIX. Fallit in eo, qui confitetur crimen non convictus, quam si negans convinceretur.

XX. Fallit, si post delictum commissum jam multum temporis est transactum; unde spatium viginti annorum

rum tollitur, ut amplius ulcisci non valeat, nisi delictum sit de exceptis.

XXI. Fallit, ut mitius puniatur ille, qui condemnatur vehementibus presumptionibus, quam ille, qui condemnatur probationibus.

XXII. Fallit, ut mitius puniatur, qui habet plures liberos, quam alius, qui non habet.

XXIII. Fallit in eo, qui amicorum causa delictum commisit, ut levius puniatur, est enim amicitia velut quædam fraternitas.

XXIV. Fallit, ut quis mitius puniatur, ratione compaternitatis.

XXV. Fallit, ut mitius puniatur delictum ubi fuit lata culpa, quam ubi fuit dolus.

XXVI. Fallit, in delicto commissio ex rusticitate, simplicitate, vel imperitia.

XXVII. Fallit, ut mitius agatur cum Muliere, quam cum masculo.

XXVIII. Fallit in hominibus senibus, & in juvenibus tenellæ ætatis, cum quibus mitius agendum est.

In his inquam casibus minuitur, & remittitur pœna, nisi tamen atrocitas criminis aliter suadeat. Nam propter atrocitatem facinoris, non minuuntur pœnæ, sed exasperantur, & licitum est legem transgredi, & Judex valet non solum pœnas augere, sed alias accusare prohibitas, & Testes, qui alias non admitterentur, admittere, prout fallentias supra notatas referendo, advertit *Medic. in repetit. cap. erit 4. distinct. post tract. de legit. & statut. num. 119. & seqq.*

267 Num. 27. Quod in ludo Aleorum turpia verba, & sermones blasphemos audire necesse sit, monet *Text. in l. certissime 34. C. de Episcop. audient.* & propterea mandat ibi Imperator Justinianus, ut Diaconi, & Presbyteri Aleatores ab Episcopo separentur à Sacra liturgia: polluant enim (ut ipse ait) suas manus, & oculos, & aures sic damnatis, & prohibitis ludis occupati; Unde non mirum si ludus Aleorum à sacris canonibus ubique damnetur.

Ibidem Advertenda in Visitatione pag. 510.

SUPPLE.

In Verbo

Capitulum, & Canonici.

An celebretur quotidie Missa conventualis pro Benefactoribus.

An Canonici inserviant per se ipsos, vel per substitutos.

An Canonici sint promoti ad Ordines Sacros eorum Præbendis annexos.

IN VERBO

Parochus.

An visitet infirmos, etiam non vocatus eisque debito tempore Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ unctionis ministrat.

An in sua Ecclesia, de mane, in meridie, & de sero detur cum Campana signum salutationis Angelicæ, & prima hora noctis, detur signum precum pro Defunctis.

IN VERBO

Vicarius Foraneus.

An exigat pœnas contra facientes opera servilia sine licentia (diebus festis.)

An concedat licentias alloquendi Moniales sine scriptis, & tempore Divinorum officiorum.

An concedat licentias Parochis, & Curatis, se absentandi à residentia.

An interponat Decreta in Contractibus Minorum, & Mulierum.

IN VERBO

Ecclesia.

An sit libera, vel Patronata.

An habeat Portam habentem aditum immediatum in Domum laicorum, (quæ debet

debet claudi, si inveniatur habere.)
 An Campana, seu Campanæ sint ab
 Episcopo benedictæ.

IN VERBO

Confirmatio.

An pueri, vel puellæ ducantur ad reci-
 piendum hoc Sacramentum extra Diocē-
 sim.

IN VERBO

Pœnitentia.

An admittantur Confessarii tam sæcu-
 lares, quam Regulares exteri, & de alie-
 na Diocesi, ad audiendas confessiones
 sine Episcopi licentia.

IN VERBO

Missæ Sacrificium.

Qui sint Ministri, & quæ personæ ad-
 mittantur ad interficiendum Missis.

An celebrentur Missæ de mane ante au-
 roram, vel post meridiem.



FOR